



Stelselwijziging Jeugd

**Spoorboekje
implementatie
transitie jeugdzorg**

Gemeenten

Inclusief Focuslijst 2014

Voor de transitie jeugdzorg werken de ministeries van Volksgezondheid, Welzijn & Sport (VWS) en Veiligheid & Justitie (VenJ) en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) samen in het Transitiebureau Jeugd. Het Transitiebureau Jeugd hanteert daarbij een tijdsplanning. Het spoorboekje volgt deze tijdsplanning. Gemeenten wordt geadviseerd het spoorboekje te gebruiken.

Colofon

Vervaardigd in opdracht van het Transitiebureau Jeugd, een samenwerkingsverband van Ministerie van VWS, V&J en VNG. www.voordejeugd.nl.

Aan de tekst in deze brochure zijn geen rechten te ontleen.

Kijk op www.voordejeugd.nl en www.vng.nl voor de laatste informatie en actuele termijnen.

Eerste versie September 2012

Tweede versie April 2013

Derde versie Mei 2013

Vierde versie Maart 2014, bewerking door Dorrit de Jong, Berenschot.

Inhoudsopgave

Klaar voor 2015 - Focuslijst 2014	5
Bijlage: Spoorboekje voor gemeenten	19
Tijdbalk	28
Gemeentelijke P&C cyclus	30
Hoofdfase Richten	34
Hoofdfase Inrichten	40
Hoofdfase Verrichten	59

Klaar voor 2015

Focuslijst 2014 als hulpmiddel voor gemeenten bij implementatie van de jeugdwet

Focuslijst 2014

Hierbij biedt het Transitiebureau Jeugd u een focuslijst aan, die u kunt gebruiken als hulpmiddel bij de verdere implementatie van de Jeugdwet. Gelet op de korte tijd tot aan 1 januari 2015, is het van belang om bij de implementatie te focussen op een aantal thema's. In dit document bieden wij tien belangrijke zaken die randvoorwaardelijk zijn voor de organisatie en uitvoering van de jeugdhulptaken.

Gemeenten hebben in hun regionale transitiearrangementen (RTA's) afspraken gemaakt over continuïteit van zorg in 2015. Sindsdien zijn de regio's verder gegaan met de uitwerking van deze RTA's en de invulling van de arrangementen op gemeentelijk niveau.

Met deze focuslijst wil het Transitiebureau ingrediënten bieden aan gemeenten om te zorgen dat zij klaar zijn op 1 januari 2015, zonder dat dit een blauwdruk of compleet stappenplan is. Gemeenten kunnen deze focuslijst gebruiken als checklist bij hun eigen planning in 2014.

De keuzes die gemeenten maken en de exacte resultaten op 1 januari 2015 zijn altijd afhankelijk van de lokale en regionale context en het ambitieniveau van een gemeente. 2015 kan een overgangsjaar zijn, waarin met huidige aanbieders wordt gewerkt op basis van het RTA. Gemeenten kunnen kiezen om bepaalde zaken zoveel mogelijk 'bij het oude' te laten, zoals crisiszorg. Daarnaast is er een aantal zaken waar gemeenten zelf niet direct aan de lat staan, maar waar het Rijk of VNG aan zet zijn, zoals helderheid bieden over het woonplaatsbeginsel (Rijk) en het maken van afspraken over landelijke inkoop (VNG). Deze zaken, die wel van invloed zijn op wat gemeenten kunnen doen, zijn beschreven in het ge-update Transitieplan dat in maart 2014 is gepubliceerd.

Het is belangrijk om vooraf het proces goed te organiseren. Er is een goede werkstructuur nodig, waarin lokaal/regionaal/bovenregionaal aan de slag wordt gegaan met verschillende onderwerpen. Te denken valt aan in elk geval de volgende werkgroepen:

- a) sturing en financiering,
- b) bedrijfsvoering,
- c) organisatie en inrichting van toegang en toeleiding en
- d) beleidsinformatie.

Deelnemers aan deze werkgroepen horen de juiste mix van expertises te hebben, zoals bij beleidsinformatie zowel inhoudelijke beleidsmedewerkers als mensen vanuit ICT en management. Tussen de werkgroepen is inhoudelijke afstemming nodig.

Op basis van consultatie van en gemeenschappelijke risicoanalyses met verschillende partijen (gemeenten, zorgaanbieders, huidige financiers, cliënten) en het advies van de TSJ is de volgende focuslijst 2014 opgesteld:

Focuslijst 2014

1. **Zorgcontinuïteit** is geregeld en er blijft een **passend en dekkend aanbod**; benodigde zorg is ingekocht; er zijn afspraken met bovenregionale aanbieders.
2. **Toegang is op orde**: gemeenten hebben een laagdrempelige, herkenbare, integrale toegang voor jeugd georganiseerd, waar signalen, vragen over en verzoeken om hulp snel wordt geboden of wordt doorverwezen. Zowel deskundigheid als mandaten van de professionals zijn geregeld. Hiertoe behoort ook **crisiszorg**: van zorgmelding tot 24-uurs opvang.
3. De gemeente is aangesloten op het **gedwongen kader** door
 - a) afspraken met de Raad voor de Kinderbescherming,
 - b) afspraken met gecertificeerde instellingen en
 - c) de koppeling met CORV. Werkprocessen moeten hierop worden ingericht.
4. Er is **regionaal ingekocht**; er zijn afspraken over regionale samenwerking en de regionale inkooporganisatie staat en functioneert.
5. **Interne processen bij de gemeente functioneren**: van beleid tot uitvoering is de jeugdhulp verankerd in de organisatie en er is voldoende capaciteit en kennis beschikbaar.
6. Er is een werkwijze voor **gegevensuitwisseling** en **privacy** tussen de verschillende ketenpartners.
7. De gemeente heeft in beeld wat het **jeugdhulpgebruik** is in de eigen gemeente.
8. De gemeente heeft duidelijkheid over de **huidige budgetten en aantallen voor de jeugd-AWBZ**, en specifiek het deel **PGB** daarin.
9. Het **AMHK** is ingericht.
10. **Beleidsplan en verordening** zijn op 31 oktober 2014 goedgekeurd door de raad.

Hieronder worden deze tien focuspunten uitgewerkt: er wordt omschreven wat moet staan op 1 januari 2015.

Vervolgens wordt een 'minimumscenario' gepresenteerd. Daar wordt beschreven wat er geregeld kan worden om op 1 januari het wettelijk benodigde resultaat te bereiken, met weinig verandering. Dit minimumscenario is dus vaak een gefaseerde aanpak om te komen tot de uiteindelijke situatie waar een gemeente heen wil. Vervolgens wordt beschreven welke acties en mijlpalen mogelijk zijn. Ook wordt aangegeven welke informatie en ondersteuning beschikbaar is.

Deze focuslijst dient als hulp bij de transitie jeugd en de voorbereidingen die in 2014 getroffen dienen te worden. Gemeenten formuleren daarbij hun eigen doelstellingen, mijlpalen, acties en verantwoordelijke personen, en richten de transitie in de eigen gemeente in.

1. Zorgcontinuïteit is geregeld en er blijft een passend en dekkend aanbod;
benodigde zorg is ingekocht; er zijn afspraken met bovenregionale aanbieders.

Omschrijving	Op 1 januari dienen gemeenten alle benodigde zorg te hebben ingekocht. Voor elke zorgvraag dient te worden gekeken of deze lokaal of regionaal moet worden ingekocht, of dat er afspraken voor zijn gemaakt in het landelijk arrangement. Afspraken zoals die zijn gemaakt in het RTA met jeugdhulpaanbieders en met een gecertificeerde instellingen (voor de JB en JR) zijn door gemeenten uitgewerkt, zodat in 2015 zorgcontinuïteit bij dezelfde aanbieder geboden kan worden. Regio's hebben bovenregionaal zorg ingekocht. Bovenregionale aanbieders werken in verschillende regio's, waardoor ze mogelijk niet goed in beeld zijn. Als regio's geen contracten afsluiten met deze aanbieders, ontstaan eventueel gaten in het aanbod, omdat ze geen overeenkomst hebben, omdat de (brede) aanbieders stoppen met deze specifieke zorg of in het ergste geval omdat bovenregionale aanbieders failliet gaan door gebrek aan contracten.
Minimumscenario	De huidige zorg wordt voortgezet zoals die in 2014; huidige aanbieders worden gecontracteerd (nb let op financiële risico's).
Mogelijke acties	1. Ontfanelen welke bovenregionale aanbieders er op dit moment zorg leveren in de gemeente / regio, welke zorg zij precies leveren en hoe kan worden gezorgd voor juiste doorverwijzing. 2. (Boven)regionaal tot afspraken komen met aanbieders die een klein aandeel in de zorg leveren, maar wel belangrijk aanbod bieden 3. Voor bovenregionale inkoop gebruik maken van de modelraamcontracten die VNG ontwikkelt. 4. Optie wanneer er toch risico's blijven dat niet alle zorg gecontracteerd is: er is een financieel risicofonds in het leven roepen waar zorg die hier vooraf in gecontracteerd, uit kan worden betaald als blijkt dat kinderen uit de gemeente of regio deze specifieke zorg nodig hebben
Mijlpalen	Gemeenten dienen zo snel mogelijk duidelijk te hebben hoe zij de inkoopstructuur gaan inrichten. In juni moet de (regionale) inkoopstructuur staan. Eind mei/ begin juni zullen de definitieve budgetten (meicirculaire) bekend zijn. Zie ook de mijlpalen voor het proces van regionale inkoop geschetst onder focuspunt 4.
Verantwoordelijke	Gemeenten; regionaal samenwerkingsverband
Middelen	• Voor de gemeenten heeft de VNG een collectief representatiemodel vastgesteld, waarmee gemeenten met kleine aantallen cliënten die zorg krijgen van een instelling die niet in de transitiearrangementen is opgenomen, voor deze cliënten kunnen aansluiten bij de afspraken die de regio met het grootste aantal cliënten heeft gemaakt. • De VNG heeft de functies onder het landelijk transitiearrangement uitgebreid. • Bovenregionale inkoop VNG is bezig met het ontwikkelen van modelraamcontracten die gemeenten kunnen aangaan met bovenregionale aanbieders • Uit nadere analyses blijkt dat in sommige regio's en gemeenten - vanuit het oogpunt van een dekkend zorgaanbod – nog onvoldoende met instellingen in gesprek zijn om afspraken te maken. De kennis en info over de betreffende gevallen worden met de regio's en gemeenten gedeeld opdat zij alsnog met instellingen afspraken kunnen maken. • Transitieautoriteit zal zich per individueel geval een beeld vormen van de gevallen waarin aanbieders onvoldoende betrokken zijn in de zorginkoop door gemeenten en regio's en hierop interveniëren. VNG/Jeugdzorg Nederland en Rijk besluiten over de benodigde capaciteit gesloten jeugdzorg. Gemeenten en instellingen op regionaal niveau maken afspraken over de af te nemen capaciteit en bekostiging.
Meer informatie	Spoorboekje paragraaf 18e Transitieplan par. 2.6.-2.11 Informatie over landelijke inkoop en modelovereenkomsten van de VNG www.vng.nl Factsheet Jeugdzorgplus

2. Toegang is op orde: gemeenten hebben een laagdrempelige, herkenbare, integrale toegang voor jeugd georganiseerd, waar signalen, vragen over en verzoeken om hulp snel wordt geboden of wordt doorverwezen. Zowel deskundigheid als mandaten van de professionals zijn geregeld. Hiertoe behoort ook crisiszorg: van zorgmelding tot 24 uren opvang.

Omschrijving	Op 1 januari moet het volgende geregeld zijn: professionals bij de toegang beschikken over de juiste competenties en de benodigde bevoegdheden, conform de wettelijke voorwaarden bij de toegang: de norm verantwoorde werktoedeling en de eisen uit art. 2.1 van het Uitvoeringsbesluit. Daarnaast dient helder te zijn hoe de expertise en competenties van professionals op peil wordt gehouden, hoe de triage plaatsvindt en een check op de veiligheid van de jeugdige wordt gedaan. Op 1 januari 2015 dienen de professionals gemandateerd te zijn, zodat duidelijk is wie kan doorverwijzen naar niet vrij toegankelijke jeugdhulp en welke bevoegdheden de professionals daarnaast hebben. Zo kan de gemeente er voor kiezen om (wijk of jeugd)teams (deels) een eigen budget te geven. Het toewijzen van mandaten kost tijd en moet eigenlijk al vóór de inkoop geregeld zijn. Tevens moet de toegang voor burgers makkelijk te vinden en laagdrempelig zijn, dus moet hierover duidelijk worden gecommuniceerd. Ook moet de gemeenten hebben geregeld wie het verzoek tot onderzoek bij de Raad voor de Kinderbescherming mag doen (zie focuspunt 6). Tevens hebben gemeenten besloten over de inzet van professionals. Zij kunnen met zorgaanbieders afspreken dat die medewerkers beschikbaar stellen en afspreken hoe zij verantwoording naar hun moederorganisatie afleggen, maar gemeenten kunnen ook besluiten om zelf professionals in dienst te nemen of om een onafhankelijke stichting op te richten. In het geval van <u>crisis</u> heeft de gemeente minimaal geregeld dat een meldpunt bekend is en de juiste deskundigheid daar aanwezig is om te oordelen wat nodig is. De gemeente is er vervolgens ook voor verantwoordelijk dat, indien nodig, direct een crisisplaatsing gedaan kan worden. Bijvoorbeeld bij een 24-uursopvang of een jeugdhulpaanbieder, afhankelijk van wat de jeugdige nodig heeft.
Minimumscenario	Huidige toegangsfunctionarissen met expertise op alle gebieden van jeugdhulp (zie art. 2.1 Uitvoeringsbesluit) inzetten in gemeentelijke toegangsfunctie (onder andere CJG/BJZ). Eind februari hebben gemeenten afspraken gemaakt over de toekomst van de functies van BJZ. Ten behoeve van toegang kunnen gemeenten dan ook nader in gesprek met BJZ over welke mensen mogelijk geschikt zijn en wat voor bijscholing er eventueel nodig is. Daarnaast is het minimaal noodzakelijk dat gemeenten hebben bepaald wat vrij toegankelijk is en wat niet, dat professionals zijn gemandateerd om te kunnen doorverwijzen naar niet-vrij toegankelijke jeugdhulp en dat bepaald is wie mag melden bij de Raad voor de Kinderbescherming. <u>Crisis</u>: Gemeente kan kiezen voor een groeimodel waarin in de eerste instantie afzonderlijke crisisdiensten voor jeugd en volwassenen worden gerealiseerd en later samenvoeging volgt. De gemeenten kunnen hiervoor kiezen omdat het eenvoudiger is om de diensten vanuit de bestaande situatie per domein te organiseren. Een integrale aanpak is wellicht niet direct haalbaar omdat er binnen verschillende domeinen nog veel onzekerheden zijn en verschillende keuzes gemaakt moeten worden.
Mogelijke acties	1. Stel een functieprofiel op waar concreet in beschreven staat wat van de professionals wordt verwacht en ga deze mensen werven. Richt vervolgens de laagdrempelige, herkenbare, integrale toegang in. 2. Regel de juiste bevoegdheden voor de professionals bij de toegang en eventueel andere professionals, leg de mandaten vast, dat houdt in: • Wie heeft welk mandaat? • Waar gaat het mandaat over? Bevoegdheden, financieel mandaat, wie mag melden bij de Raad etc. • Wie mag beschikkingen afgeven? 3. Regel basisinfrastructuur als telefoonnummer en loket. 4. Regel de klachtenprocedure. 5. Communiceer naar de burgers waar zij terecht kunnen met vragen met betrekking tot jeugdzorg en zorgmeldingen. 6. Inventariseer de bestaande crisisdiensten en maak keuzes voor de inrichting per 2015. Omdat het bij crisiszorg gaat om hoog gekwalificeerd werk met een naar verwachting een beperkt volume en omdat de bereikbaarheid (24/7) van belang is, ligt inrichting op regionaal niveau voor de hand.

Mijlpaal	1 april moet elke gemeente scherp hebben welke stappen er nog gezet moeten worden. Al vóór de inkoop (oktober) moeten mandaten geregeld zijn.
Verantwoordelijke	Gemeente: gemeentesecretaris / directeur sociaal domein eindverantwoordelijke voor de uitvoering.
Middelen	• VNG richt het eerste kwartaal van 2014 een ondersteuningsprogramma Toegang in. • Ruimte binnen bestaande wetgeving in 2014 kan benut worden om al te experimenteren met inrichting van de toeleidingsfunctie.
Meer informatie	Spoorboekje 18d Handreiking functioneel ontwerp Zorg voor jeugd Factsheet experimenteerruimte Handreiking Sociale wijkteams in ontwikkeling Handreiking Toeleiding naar jeugdhulp in crisissituaties (beschikbaar maart 2014) Factsheet Jeugd-GGZ op voordejeugd.nl

3. De gemeente is aangesloten op het gedwongen kader door a) afspraken met de Raad voor de Kinderbescherming, b) afspraken met gecertificeerde instellingen en c) de koppeling CORV. Werkprocessen moeten hierop worden ingericht.

Omschrijving	Gemeenten maken afspraken met de Raad voor de Kinderbescherming en met gecertificeerde instellingen voor jeugdbescherming en jeugdreclassering (JB/JR). Gemeenten zijn wettelijk verplicht voor 1 januari 2015 berichtenuitwisseling te regelen via de CORV (Collectieve Opdracht Routeervoorziening), om de uitvoeringsketen tussen de betrokken gemeentelijke partijen en justitie partijen sluitend te maken. CORV is een infrastructurele voorziening én sectoraal knooppunt voor justitie.
Minimumscenario	Er is een wettelijke verplichting om afspraken te maken met de Raad voor de Kinderbescherming en om een gecertificeerde instelling te contracteren. Een gefaseerde aanpak zou zijn om de huidige Bureau Jeugdzorg (na certificering) de JB/JR te laten uitvoeren en deze de melding bij de RvdK te laten doen en pas als de overgang goed is verlopen, te bekijken hoe dit structureel goed binnen de gemeente belegd kan worden. Daarnaast moet de gemeente een aansluiting op de CORV hebben (zie onder).
Mogelijke acties	a) Raad voor de Kinderbescherming. Conform de wettelijke bepalingen maken gemeente en Raad voor de Kinderbescherming afspraken over: <i>Kinderbeschermingszaken</i> - De toeleiding naar het gedwongen kader. - De samenwerking tijdens het raadsonderzoek. - De afronding van het raadsonderzoek (wel/geen maatregel). - Beëindiging van de kinderschermingsmaatregel. - Verderstreckende maatregelen bij langdurige uithuisplaatsing. <i>Jeugdstrafzaken</i> - De inzet van jeugdreclassering in opdracht van OM/rechter, al dan niet na advies Raad voor de Kinderbescherming. - De inzet van jeugdreclassering in opdracht van de Raad voor de Kinderbescherming of directeur van een Jeugd Justitiële Inrichting (JJI). - De inzet van jeugdreclassering ter voorbereiding van raadsadvies aan OM/rechter een gedragsbeïnvloedende maatregel, elektronische controle of een intensieve maatregel op te leggen (haalbaarheidsonderzoek), - De uitvoering door de Raad van casusregie in jeugdstrafzaken, inclusief toezicht op de uitvoering van de jeugdreclassering, aanwijzingsbevoegdheid en nazorg. - De uitvoering van taakstraffen (werkstraffen in de buurt, gemeentelijke instellingen als werkplek). - De inzet van jeugdreclassering in kader schoolverzuimzaken b) Gecertificeerde instellingen. Gemeenten contracteren gecertificeerde instellingen voor de uitvoering van kinderschermingsmaatregelen en jeugdreclassering. Conform wettelijke bepalingen maken gemeenten en gecertificeerde instellingen afspraken over de wijze waarop jeugdhulp wordt ingezet in het kader van een maatregel. c) Aansluiting op de CORV <i>Veilige aansluiting met aflevergarantie.</i> Voor justitiepartijen betreft dit een EBV-koppeling (Elektronisch berichtenverkeer), voor gemeenten is een koppeling vereist op basis van de landelijke standaard 'Digikoppeling Melding (ebMS)'. Dat is dezelfde koppeling die gemeenten hanteren voor onder meer de aansluiting op de landelijke voorziening WOZ (LV WOZ). <i>ICT-inrichting.</i> Binnen de lokale ICT-inrichting dienen de noodzakelijke aanpassingen te worden gedaan om CORV-berichten te kunnen verwerken. De te maken keuzes hierbij zijn mede afhankelijk van de lokale standaarden, zoals bestaande ICT-systemen en de wensen van de lokale gebruikersorganisatie. <i>Procesinrichting.</i> Naast de technische inrichting zijn ook procesvragen aan de orde: welke afdeling/functionaris gaat berichten verzenden en/of ontvangen, naar wie worden ontvangen berichten doorgestuurd en in welk dossier worden deze opgeslagen? Onder meer de handreiking JB/JR (te vinden op www.voordejeugd.nl) geeft inzicht in de samenwerkingsafspraken rondom jeugdbescherming en jeugdreclassering én daarmee de nadere inrichtingsvraagstukken voor de betrokken partijen.

Mijlpaal	1 juli: CORV is beschikbaar voor aansluiting door alle betrokken partijen, waaronder de landelijke uitrol binnen gemeenten. Alle partijen hebben de plicht en gelijktijdig zelf de verantwoordelijkheid om de aansluiting op CORV én de ingebruikname van het berichtenverkeer te implementeren en te financieren.
Verantwoordelijke	Ministerie van V&J verantwoordelijk voor structuur van CORV Gemeenten verantwoordelijk voor aansluiting CORV, afspraken maken met RvK en contracteren gecertificeerde instelling
Middelen	• Er is een handreiking en een modelprotocol voor samenwerking met de Raad voor de Kinderbescherming. Daarin staan de processtappen precies uitgeschreven. • Een handreiking voor samenwerking met de gecertificeerde instellingen voor Jeugdbescherming en Jeugdreclassering is in voorbereiding en in mei 2014 beschikbaar. • KING is in februari 2014 het ondersteuningsprogramma CORV gestart. Accountmanagers van KING kunnen alle gemeenten helpen met de aansluiting.
Meer informatie	Spoorboekje paragraaf 18g Factsheet certificering Normenkader certificering Terughoudend waar het kan, doorpakken waar nodig. Jeugdhulp onder dwang (1 november 2013) www.voordejeugd.nl www.kinggemeenten.nl

4. Er is regionaal ingekocht; er zijn afspraken over regionale samenwerking en de regionale inkooporganisatie staat en functioneert.

Omschrijving	Voor de inkoop van gespecialiseerde zorg zoals Jeugd GGZ, is een regionale inkooporganisatie of regionaal accounthouder nodig. Er moet een regionaal accounthouder zijn die namens de regio zorg inkoop en die daarvoor gemandateerd is. Afspraken moeten bestuurlijk zijn vastgelegd. Ook zijn afspraken over financiële verevening tussen gemeenten nodig .
Minimumscenario	Pragmatische oplossing: gemeenten spreken af dat de grotere gemeente in de regio inkoop, zonder dit te verankeren in een inkooporganisatie. Of gemeenten kopen lokaal in en houden een groot noodfonds voor alle gespecialiseerde hulp. Beide opties zijn eigenlijk niet aan te raden.
Mogelijke acties	1. Regionale samenwerkingsstructuur opzetten. Opties bijvoorbeeld door middel van een centrumgemeente constructie, Wgr, etc. 2. Afspraken maken over een regionaal accounthouder 3. De organisatie om de regionaal accounthouder heen goed regelen: een rekening, factuuradres, etc. 4. De (samenwerkende) gemeenten zitten in de regio met provincies en zorgverzekeraars om tafel om de expertise van hun inkooporganisaties bij elkaar te brengen. 5. (Regionaal) risicofonds instellen
Mijlpalen	Gemeenten dienen zo snel mogelijk duidelijk te hebben hoe zij de inkoopstructuur gaan inrichten. Hierbij een voorbeeld van het inkoop proces uit een regio: • Voor 1 mei bepalen gemeenten/samenwerkingsregio's wie namens wie inkoop in geval van regionale inkoop. • Voor 1 mei vaststellen wie worden uitgenodigd om een subsidieverzoek in te dienen respectievelijk om een offerte uit te brengen. Denk daarbij ook aan bovenregionaal zorgaanbod. • Voor 1 mei de organisaties uitnodigen om voor 1 juli hun subsidieverzoeken respectievelijk offertes in te dienen. Dit betekent dat voordien het bestek respectievelijk de subsidievoorwaarden (indien deze afwijken van de huidige voorwaarden) bepaald moeten zijn. • Voor 15 juli checken de gemeenten/samenwerkingsregio's mede aan de hand van de offertes en de subsidieverzoeken of continuïteit van zorg geborgd is respectievelijk geen hulpvormen in het gedrang komen die niet gemist kunnen worden. Indien dit niet het geval is, vraagt dit in voorkomende gevallen bovenregionale afstemming en kan overwogen een reservering aan te houden. • Op 1 oktober worden de subsidieverzoeken afgehandeld, respectievelijk de contracten gesloten. Houdt bij de planning rekening met mogelijke bezwaarschriften. NB Bovenstaande geldt voor alle inkoop en subsidierelaties. Is voorzien in ondersteuning van de gemeentelijke inkoop vanuit de verzekeraars gedurende dit hele proces? Zo niet, dan fasering aanpassen voor de GGZ-sector en mogelijk ook de AWBZ.
Verantwoordelijke	Gemeenten; gemeentesecretaris /directeur sociaal domein
Middelen	Regionale afstemming en afspraken Ondersteuningsprogramma Jeugd-GGZ met afspraken over kennisoverdracht inkoop zorgverzekeraars Ondersteuningsprogramma gemeenten van de toekomst van BZK
Meer informatie	Spoorboekje paragraaf 18a Handreiking Sturing en bekostiging tweedelijnszorg. Handreiking regionale samenwerking, zie www.gemeentenvandetoekomst.nl Masterclasses Jeugd-GGZ oa over inkoop (maart 2014) Ledenbrief VNG over JGGZ (maart 2014)

5. Interne processen bij de gemeente functioneren; van beleid tot uitvoering is de jeugdhulp verankerd in de organisatie en er is voldoende capaciteit en kennis beschikbaar.

Omschrijving	De decentralisatie jeugd betekent dat gemeenten verantwoordelijk worden voor een aanzienlijke grotere doelgroep en er meer taken op haar bord komen. Tegelijkertijd moet zij haar nieuwe werkwijze zo inrichten dat zij haar taken zorgvuldig en tijdig kan uitvoeren. De decentralisatie jeugd heeft gevolgen voor de hele gemeentelijke organisatie. Jeugdhulp wordt een substantiële taak van de gemeente en moet worden ingebed in de P&C cyclus en de interne processen ten aanzien van onder andere beleidsvorming, budgettering, verantwoording en samenwerking. Om op 1 januari 2015 klaar te zijn, zijn de interne processen ingericht. Het is zaak om zo snel als mogelijk een inschatting te maken welke formatieve uitbreiding in de gemeentelijke organisatie dit met zich meebrengt. Het gaat daarbij niet alleen om formatie in het primair proces, maar ook in ondersteunende processen (o.a. ICT, P&O, financiën, etc). Als dit niet tijdig is geregeld, ontstaat mogelijk overbelasting bij de dossierhouders.
Minimum scenario	1. Het benodigde budget is gereserveerd en beschikbaar. 2. Rekeningen kunnen tijdig worden betaald. Voor zorg die nu vanuit AWBZ en ZVW wordt gefinancierd en die overkomt naar gemeenten, zal nog steeds facturatie en betaling voor individuele kinderen plaatsvinden. Dat betekent dat er veel rekeningen betaald moeten worden. 3. Bevoegdheden zijn toebedeeld. 4. Beschikkingen kunnen worden afgegeven voor die onderdelen van jeugdhulp die niet vrij toegankelijk zijn, maar een individuele voorziening zijn (de afbakening daarvan kan de gemeente via de verordening zelf bepalen). Om dit snel te organiseren, kan worden gekozen om taken zoveel mogelijk te laten zoals ze zijn en de eerste jaren nog niet vernieuwen /transformeren. Sommige zaken regionaal beleggen is ook een optie.
Mogelijke acties	1. De bedrijfsvoering is ingericht op uitvoering van de Jeugdwet. De financieel technische mensen kunnen aan de slag. In het spoorboekje worden de volgende interne processen onderscheiden: • van programma- naar lijnsturing • het regelen van de juiste financiële kaders; hoe ga je om met tegenvallers, wie zijn budgetverantwoordelijken? • het op orde brengen van de formatie; zorgen dat er voldoende capaciteit beschikbaar is • het monitoren van de uitvoering van het jeugdbeleid; inbedden in de P&C cyclus en kwaliteitszorg op orde • het realiseren van een goede ICT-voorziening, • het voeren van een goed risicomanagement en dit onderdeel maken van de controlfunctie • het tijdig gereed hebben van de inkoopstrategie 2. Capaciteit: • organiseer voldoende capaciteit in de eigen gemeente: • zorg niet alleen voor meer capaciteit, maar zet deze ook beter in. Maak bijvoorbeeld regionaal afspraken over een werkverdeling en organiseer de aansluiting met zorg en onderwijs binnen de gemeente op de juiste manier. • benut het overgangsjaar door mensen vanuit bijvoorbeeld BJZ of instellingen die nu jeugdhulp verlenen in te zetten. 3. Organiseer een sessie in de regio waar je gezamenlijk in gesprek gaat over de risico's, oplossingen en acties bij de decentralisatie. Zo wordt helder welke acties er nog dit jaar moeten worden ingezet en ontstaat een gezamenlijk verantwoordelijkheids- en urgentiegevoel.
Mijlpaal	1 januari klaar
Verantwoordelijke	Gemeente Eindverantwoordelijke: gemeentesecretaris Deelverantwoordelijke: directeur /afdelingsmanager sociaal domein of maatschappelijke ontwikkeling
Middelen	• Ondersteuning vanuit Transitiebureau/OTD door faciliteren van risico-sessies in de regio • Modelverordening VNG (vanaf april beschikbaar). De modelverordening geeft aan welke besluiten de gemeente moet nemen, zodat de consequenties voor de interne organisatie zichtbaar zijn. • VNG onderzoekt mogelijkheden van digitale facturatie voor nu AWBZ en ZVW gefinancierde zorg.
Meer informatie	Spoorboekje paragraaf 18f Handreiking BZK, Financiën en de 3 decentralisaties bouwstenen voor uw financiële aanpak

6. Er is een werkwijze voor gegevensuitwisseling en privacy tussen de verschillende ketenpartners.

Omschrijving	Het is van groot belang dat de verbindingen binnen het functioneel model van de gemeente goed op elkaar aansluiten: vanuit de jeugdgezondheidszorg, het onderwijs en eventueel een sociaal wijkteam vanuit de Wmo kan men snel schakelen met de toegang voor jeugd en vandaar uit kan vervolgens snel worden ingeschat of expertise vanuit de Raad, de gecertificeerde instelling, het AMHK of jeugdhulpaanbieder nodig is. Daarnaast kan een huisarts, medisch specialist, jeugdarts of gecertificeerde instelling –evenals de gemeentelijke toegang – verwijzen naar jeugdhulp. Een verbinding tussen deze partijen is cruciaal wil een gemeente regie op de uitvoering van jeugdhulp willen houden en wil men volgens 1 gezin- 1 plan- 1 regisseur kunnen werken Naast duidelijke afspraken en onderling vertrouwen zijn afspraken over gegevensuitwisseling en privacy hierbij van groot belang: wie krijgt wat wanneer te zien en moet wanneer wat aanleveren? Gemeenten dienen hiervoor een werkwijze op te stellen.
Minimumscenario	Maak een werkwijze voor professionals over omgaan met persoonsgegevens. Voor samenwerking algemeen: zorg voor een toets op de belangrijkste partners en maak praktische werkafspraken. Gemeenten hebben vaak al heel veel afspraken gemaakt over voorzieningen. Kijk waar bestaande afspraken toereikend zijn en waar aanvullende afspraken nodig zijn.
Mogelijke acties	• Stel beleidsregels op over omgaan met persoonsgegevens en privacy • Organiseer voorlichting voor professionals over gegevensuitwisseling • Faciliteer het gezamenlijke gesprek met en tussen de partijen in de regio over gegevensuitwisseling • Zorg ervoor dat (huis)artsen in de regio weten wat/wie er gecontracteerd is voor goede ketensamenwerking
Mijlpaal	1 april moet elke gemeente scherp hebben welke stappen er nog gezet moeten worden.
Verantwoordelijke	Gemeenten
Middelen	VNG/KING ontwikkelt voor de gemeenten een aantal modellen voor gegevensuitwisseling waarop vervolgens een Privacy Impact Analyse (PIA) wordt gedaan. Dit najaar komt een handreiking privacy beschikbaar. Wanneer de gemeentelijke gegevensuitwisseling al te veel afwijkt van een van de primaire VNG-modellen, dan kan een gemeente zelf besluiten een PIA op hun gegevensuitwisseling te doen. Handreiking functioneel ontwerp met inrichtings- en uitvoeringsmodellen voor gemeente.
Meer informatie	Spoorboekje paragraaf 18a Werkmap “samenwerken in de wijk” voor samenwerking gemeenten-huisartsen www.vng.nl

7. Gemeenten weten wat het huidige jeugdhulpgebruik in de gemeente is.

Omschrijving	Om te kunnen inkopen en sturen, is het belangrijk dat gemeenten het huidige jeugdhulpgebruik in de gemeente in beeld hebben. In oktober hebben gemeenten gegevens van Vektis ontvangen. De volgende beleidsinformatie komt bij de meicirculaire. Dan zullen de vooronderstellingen die onder het definitieve macrobudget en de verdeling over gemeenten liggen worden gepubliceerd. Vanaf 2015 zal er twee keer per jaar een gegevensset beschikbaar zijn over het jeugdhulpgebruik op wijkniveau. Ook dat wordt via het CBS ter beschikking gesteld.
Minimumscenario	Enkel gebruik maken van de verstrekte gegevens via Vektis en CBS jeugdmonitor.
Mogelijke acties	1. Meer kennis over verschillende zorgsoorten vergaren: voor AWBZ en PGB is vaak nog niet alles in beeld (focuspunt 8) 2. Maak vanaf 2015 gebruik van de gemeenschappelijke voorziening beleidsinformatie: Gemeenten, VenJ en VWS hebben landelijke afspraken gemaakt over welke informatie periodiek nodig is (zie 18h). Gemeenten zijn zelf verantwoordelijk voor het benutten van de beleidsinformatie die landelijk beschikbaar komt. Concreet betekent dit dat gemeenten de door het CBS te publiceren beleidsinformatie zelf incorporeren in de lokale beleidscyclus. 4. Om er voor te zorgen dat de landelijk vastgestelde gegevens voor beleidsinformatie aan het CBS worden geleverd, worden gemeenten gevraagd dit op te nemen in de contractvoorwaarden met de aanbieders van jeugdhulp en gecertificeerde instellingen. Het CBS dient te beschikken over een overzicht van alle aanbieders van jeugdhulp en gecertificeerde instellingen waarmee gemeenten contracten hebben gesloten. Gemeenten worden gevraagd deze informatie in de loop van 2014 te verstrekken. 5. Naast de basisset uit de landelijke voorziening aan gegevens kunnen gemeenten zelf bepalen welke aanvullende informatie zij van aanbieders nodig hebben. 6. Sturen op de informatie over het zorggebruik en opnemen in de P&C cyclus.
Mijlpaal	In mei wordt nieuwe beleidsinformatie ter beschikking gesteld.
Verantwoordelijke	Gemeente: gemeentesecretaris/ directeur maatschappelijke ontwikkeling
Middelen	→ Gegevens die in december via Vektis en CBS zijn ontvangen → Kennis over de jeugdzorg opbouwen
Meer informatie	• Spoorboekje paragraaf 18h • Handreiking BZK, Financiën en de 3 decentralisaties bouwstenen voor uw financiële aanpak • Factsheet over de <u>gemeenschappelijke voorziening beleidsinformatie</u> • Het Transitiebureau publiceert in maart een handreiking die gemeenten inzicht biedt in een effectieve inkleding van de verantwoording van de door hen gecontracteerde aanbieders.

8. De gemeente heeft duidelijkheid over de budgetten en aantallen voor de jeugd-AWBZ, en specifiek het deel PGB daarin. Dit zodat zo snel mogelijk duidelijkheid kan worden geboden aan de aanbieders die hulp aan jeugdigen met een beperking en jeugd-ggz bieden vanuit de AWBZ en ten behoeve van (financiële) sturing door de gemeente in 2015.

Omschrijving	De aantallen en budgetten voor jeugd-AWBZ en JGGZ zijn nog niet geheel inzichtelijk voor elke gemeente. Uit de risicosessie kwam naar voren dat dit met name geldt voor de aantallen en budgetten voor jeugd-AWBZ. Daarnaast is de korting op de AWBZ groter dan op het eerste gezicht lijkt. Na de bezuiniging uit het Regeerakkoord op de AWBZ wordt nog extra bezuinigd op AWBZ, PGB en ZIN. Gemeenten moeten goed in kaart hebben wat deze korting op de AWBZ betekent, en wat dit voor gevolgen heeft voor de jeugdhulp in 2015. Tevens is inzicht in PGB's in de AWBZ nodig. Hoeveel mensen krijgen nu een PGB? Wat doen zij daarvan? Bij welke aanbieders? De PGB's maken een zeer groot deel uit van de AWBZ gelden voor de jeugd dus het is belangrijk om te weten wat voor zorg er geleverd wordt, aan wie en wat daar in de toekomst mee moet.
Minimum scenario	• Kennis nemen van beschikbare data van zorgaanbieders en Vektis • Cijfers duiden • PGB-regeling in verordening opnemen • Continuïteit van zorg regelen door met huidige aanbieders afspraken te maken
Mogelijke acties	1. De feiten en cijfers over AWBZ en PGB nog in 2014 ontrafelen, door gemeenten (regionaal) in samenwerking met zorgkantoren / zorgverzekeraars. Dit kan op basis van gegevens zorgkantoren en -verzekeraars: zorgaanbieders moeten nu elke maand bij de zorgkantoren en zorgverzekeraars aanleveren hoeveel zorg en aan wie zorg wordt geleverd. Ook biedt VWS de mogelijkheid aan om een analyse te maken van de verschillen tussen macrobudget en de opgaven van zorgaanbieders in een regio. 2. Meer kennis over verschillende zorgsoorten vergaren zoals van de AWBZ en huidige PGB-regeling in de AWBZ. De AWBZ van de jeugd valt niet onder de decentralisatie van de AWBZ naar Wmo, maar moet apart worden opgepakt in de gemeente. Kennis van deze AWBZ is dan nodig. 3. Gemeenten voeren in april/mei/juni gesprekken met aanbieders, met de grootste en risicovolle eerst, de andere later. Gemeente maken zo snel mogelijk de budgetten bekend bij de aanbieders. 4. PGB-regelingen in de verordening opnemen. Zie ook de modelverordening van VNG (publicatiedatum april 2014). 5. Mogelijk een (regionaal) risicofonds organiseren voor onvoorziene zorgvormen en kosten na de transitie.
Mijlpaal	1 november 2014 PGB-regeling vastgesteld (in verordening)
Verantwoordelijke	Gemeente: gemeentesecretaris of directeur sociaal domein (grotere gemeenten). Gemeentelijk of regionaal inkoopbureau. Ministerie van VWS geeft in overleg met VNG helderheid over woonplaatsbeginsel (april 2014).
Middelen	Het Transitiebureau publiceert uiterlijk begin april een handreiking over PGB's In de handreiking over kinderen met een beperking is duidelijkheid gegeven welke groep jeugdigen uit de AWBZ precies onder de Jeugdwet komt te vallen en welke onder de Wlz. Modelverordening van de VNG (publicatiedatum april 2014).
Meer informatie	• Spoorboekje paragraaf 18b • Handreiking BZK, Financiën en de 3 decentralisaties bouwstenen voor uw financiële aanpak • Handreiking Transitiebureau Jeugd, <i>Kinderen met een beperking</i> (januari 2014). • Handreiking Sturing en bekostiging tweedelijns zorg • Verschillenanalyse budgetten – opgaven aanbieders door VWS • Voorbeeld uniforme PGB-regeling Amsterdam (website gemeente Amsterdam) • Ondersteuningsprogramma JGGZ van VNG

9. Het AMHK is ingericht.

Omschrijving	De gemeente krijgt de verantwoordelijkheid om bovenlokaal één <i>Advies en Meldpunt Huiselijk Geweld en Kindermishandeling</i> (AMHK) in te stellen en in stand te houden. Deze samenvoeging wordt via de Jeugdwet wettelijk verankerd in de Wmo. De AMHK functie is belegd en het AMHK is bereikbaar zijn op 1 januari 2015. Er is samenwerking in eerste lijn met de jeugdbeschermingsketen. Burgers en professionals weten waar zij zich kunnen melden.
Minimumscenario	Daarbij kan gekozen worden voor een gefaseerde aanpak. Neem een jaar de tijd om de definitieve organisatie te vormen. Realiseer in het overgangsjaar (2015) alleen een frontoffice voor het AMHK, waarbij AMHK functies zijn belegd door het huidige AMHK overeind te houden. Regel in de frontoffice tenminste een telefoonnummer en dat meldingen en adviesvragen centraal kunnen worden aangenomen en geregistreerd en naar de juiste professionals kunnen worden doorgeleid. Maak afspraken over de aanpak van een geïntegreerde, ongedeelde, aanpak van huiselijk geweld, waarbij kinderen zijn.
Mogelijke acties	1. Maak afspraken met andere gemeenten over de omvang van de AMHK-regio 2. Beschrijf met de regiogemeenten de wijze waarop het toekomstig regionale AMHK gaat samenwerken met het lokale veld, waar welke expertise wordt belegd en hoe de aansluiting is op de Veiligheidsketen en de Gecertificeerde Instelling. 3. Kies een organisatie waar het AMHK organisatorisch bij wordt aangehaakt of besluit dat er een nieuwe rechtspersoon wordt opgericht. 4. Geef de partij waarbij het AMHK belegd wordt de opdracht om een organisatieplan op te stellen voor het AMHK, met daarin ten minste beschreven de taken, de daarvoor benodigde expertise, de omvang van de formatie, de samenwerkingsrelaties en de organisatievorm.
Mijlpalen	1 juli 2014 Programma van Eisen gereed 1 januari 2015: De functies van de huidige Advies- en Meldpunten Kindermishandeling (AMK) en steunpunten Huiselijke Geweld zijn beschikbaar
Verantwoordelijke	Gemeenten / Transitie manager jeugd
Middelen	VNG ondersteuningsprogramma <u>AMHK</u> .
Meer informatie	Spoorboekje paragraaf 18d Factsheet AMHK in de concept Jeugdwet (december 2013) VNG ondersteuningsprogramma <u>AMHK</u> .

10. Beleidsplan en verordening zijn op 31 oktober 2014 goedgekeurd door de raad.

Omschrijving	Gemeenten zijn wettelijk verplicht om op 31 oktober 2014 een door de raad goedgekeurd beleidsplan 2015 en verordening te hebben. Gezien de tijd die het kost om een beleidsplan door B&W en de raad goed te laten keuren, betekent dit dat gemeenten al voor de zomer met dit beleidsplan 2015 vergevorderd moeten zijn. Het beleidsplan kan pas worden vastgesteld na het OOGO onderwijs. Het is aan te bevelen om de verordening gelijk te laten op lopen met het ontwikkelen van het beleidsplan. Gemeenten moeten afwegen of één beleidsplan en verordening moet worden opgesteld voor Jeugd en Wmo samen, of twee afzonderlijke.
Minimumscenario	De modelverordening van de VNG zo veel mogelijk overnemen (1 april 2014 beschikbaar).
Mogelijke acties	1. Direct na de verkiezingen in overleg met de nieuwe wethouder het beleidsplan gaan ontwikkelen. 2. Financiële doorrekeningen uitvoeren. 3. Regionaal afstemmen.
Mijlpaal	• Uiterlijk Voorjaar 2014 starten met opstellen van het beleidsplan 2015 • 1 juli concept beleidsplan • 1 september goedgekeurd door B&W • 31 oktober goedgekeurd door de gemeenteraad
Verantwoordelijke	Wethouder jeugd
Middelen	Checklist op www.voordejeugd.nl Modelverordening van de VNG
Meer informatie	Spoorboekje paragraaf 16 Jeugdwet artikel 2.2, 2.4 en 12.4

Wij hopen gemeenten met deze focuslijst handvatten te bieden bij het vervolg van de voorbereiden op de decentralisatie jeugd op 1 januari a.s. In de vierde versie van het spoorboekje zijn al bovenstaande zaken nader uitgewerkt en ge-update met de laatste informatie. Dit nieuwe spoorboekje is toegevoegd als bijlage bij dit document.

Voor vragen, advies of nadere informatie over deze focuslijst kunt u contact opnemen met het Transitiebureau Jeugd via het Ondersteuningsteam Decentralisaties: OTD@vng.nl.

Spoorboekje voor gemeenten

Met de Jeugdwet komt er een nieuw stelsel voor jeugdigen en gezinnen onder verantwoordelijkheid van gemeenten. Doel van de stelselwijziging jeugd is: meer preventie, eerdere ondersteuning, integrale hulp en gebruikmaken van de eigen kracht van jeugdigen en hun ouders. Het spoorboekje is gebaseerd op de tekst van de Jeugdwet. In de tweede versie van het spoorboekje zijn de wijzigingen naar aanleiding van de consultatieronde meegenomen, nieuwe handreikingen toegevoegd en is de tijdslijn van de implementatie van Passend Onderwijs aan het figuur toegevoegd. In de derde versie zijn tevens wijzigingen opgenomen naar aanleiding van het Transitieplan Jeugd van Rijk, VNG en IPO¹ (Interprovinciaal Overleg) waarin onder andere afspraken over de overgangsmaatregelen zijn opgenomen. Ook zijn aanpassingen doorgevoerd naar aanleiding van de Brief hervorming langdurige zorg².

In deze vierde versie van het spoorboekje wordt beschreven wat er in 2014 nog moet gebeuren. Daarbij is het tijdspad aangepast aan de huidige situatie en aan de laatste versie van het wetsvoorstel zoals goedgekeurd door de Eerste Kamer en het geactualiseerde Transitieplan (maart 2014).

Het spoorboekje is opgebouwd aan de hand van de procesfasen Richten, Inrichten, Verrichten. Het gaat achtereenvolgens over het maken van strategische keuzes, de organisatorische invulling en het realiseren van deze keuzes. De fase 'Richten' is reeds doorlopen. Gemeenten zijn veelal aan het einde van Inrichten beland (de uitwerking). In dit spoorboekje worden dan ook alleen het laatste deel van fase Inrichten en de fase Verrichten beschreven. In het figuur worden de stappen schematisch weergegeven. Bij de meeste stappen in het figuur wordt verwezen naar verdere uitleg, die te vinden is bij het corresponderende hoofdstuknummer in dit document.

¹ <http://www.rijksoverheid.nl/documenten-en-publicaties/kamerstukken/2013/05/13/kamerbrief-over-transitieplan-jeugd.html>

² <http://www.rijksoverheid.nl/documenten-en-publicaties/kamerstukken/2013/04/25/kamerbrief-hervorming-langdurige-zorg-naar-een-waardevolle-toekomst.html>

Deze fase Inrichten en Verrichten betekent dat er een nieuwe tijd is aangebroken. Het gaat nu niet meer alleen om het maken van beleid, maar er moet worden gewerkt aan de implementatie en het in praktijk brengen van het beleid. Met minder dan tien maanden te gaan, moeten de handen uit de mouwen. Komend jaar moeten niet alleen belangrijke beslissingen worden genomen, nieuwe samenwerkingen worden aangegaan en organisatieveranderingen worden doorgevoerd, ook kleine praktische zaken zoals een gezamenlijk factuuradres bij regionale inkoop moeten worden geregeld.

We wijzen erop dat dit spoorboekje en de daarin opgenomen teksten niet geldt als een officiële samenvatting van de wet. Het is vooral bedoeld als een hulpmiddel voor gemeenten bij het transitieproces en de mijlpalen in dat proces. De focuslijst 2014 beschrijft de hoofdactiviteiten. Het spoorboekje kunt u hierbij gebruiken als achterliggend informatiemateriaal.

Transitie jeugdzorg

Doel

Om de grote druk op gespecialiseerde zorg terug te dringen en de verkokerde manier van werken binnen jeugdhulp aan te pakken, kiest het kabinet voor een stelselwijziging. De jeugdhulp gaat over naar gemeenten.

Gemeenten krijgen de regie over alle jeugdhulp, waaronder:

- de jeugd-GGZ (zowel AWBZ als Zorgverzekeringswet, inclusief gesloten Jeugd-GGZ);
- provinciale jeugdzorg (waaronder Toegang, Advies- en Meldpunt Kindermishandeling, Kindertelefoon, ambulante en residentiële zorg en pleegzorg);
- gesloten jeugdzorg;
- jeugdreclassering;
- jeugdbescherming;
- de zorg voor verstandelijk beperkten (jeugd-VB) (AWBZ, met uitzondering van verblijfszorg voor vb-jeugdigen die een leven lang intensieve 24-uurs zorg nodig hebben, overeenkomstig het wetsvoorstel Langdurige zorg);
- de functies begeleiding, persoonlijke verzorging en het bijbehorende kortdurende verblijf voor alle grondslagen voor jeugdigen.

Gemeenten blijven ook de taken uitvoeren die zij al deden, zoals:

- jeugdgezondheidszorg;
- preventief jeugdbeleid (incl. informatie, advies en signalering);
- licht ambulante hulpverlening;
- toeleiding naar zorg;
- coördinatie van zorg.

Opbrengst

	Stelsel nu	Stelsel straks
Gemeenten zorg	Verantwoordelijk voor preventieve jeugdhulp	Verantwoordelijk voor alle zorg voor jeugd
Financiën	Verkokerde financieringsstromen	Eén financieringsstroom
Wetgeving	Diverse wetgevingstrajecten	Eén wettelijk kader

Verwachte effecten van de regeling

Doel van de stelselwijziging jeugd is: meer preventie en eerdere ondersteuning; meer uitgaan van de eigen kracht van jeugdigen en hun ouders; minder snel problemen medicaliseren; betere samenwerking rond gezinnen en integrale hulp op maat. Gemeenten krijgen hierin de regierol.

Hoe bereiken we doel en opbrengst?

Om gemeenten in staat te stellen de ondersteuning en jeugdhulp adequaat uit te voeren, is aanpassing van het huidige stelsel noodzakelijk. Gemeenten kunnen de regie op de jeugdhulp alleen realiseren in redelijke vrijheid van beleid. Daarom heeft de Rijksoverheid, samen met de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) gewerkt aan een nieuwe Jeugdwet, waarin het nieuwe stelsel wordt geregeld.

Inhoud Jeugdwet

Het wetsvoorstel regelt wijzigingen in de jeugdhulp op drie niveaus:

Bestuurlijk

- verantwoordelijkheid van de ministeries van VWS, VenJ, provincies en zorgverzekeraars/zorgkantoren naar gemeenten (in samenhang met andere stelselwijzigingen, zoals passend onderwijs, sociale zekerheid, AWBZ en Wmo).

Financieel

- bundeling van financieringsstromen, harmonisatie bekostigingssystemen, invoering jeugdzorg-brede eigen bijdrage.

Inhoudelijk

- een omslag (transformatie) van (complexe, verkokerde) zorg vanaf naar (eenvoudige, integrale, preventieve) ondersteuning en zorg dichtbij.

De wet werkt concreet de volgende thema's uit:

- opdracht aan gemeenten;
- kwaliteit en toezicht;
- rechtspositie van de cliënt;
- toegang tot (gespecialiseerde) jeugdhulp;
- inkoop van zorg (aanbesteden/subsidiëren/lokaal/regionaal);
- (toegang tot) jeugdbescherming en jeugdreclassering;
- datum overheveling (alles in één keer op 1 januari 2015).

Nu de Eerste Kamer de Jeugdwet op 18 februari heeft aangenomen, zal de wet op 1 januari 2015 in werking treden.

Transitieplan Jeugd

Tussen nu en eind 2014 werken de ministeries van VWS en VenJ, VNG en IPO samen aan de herinrichting van het stelsel. Voor deze transitieperiode is in maart 2012 een transitieagenda Jeugdzorg opgesteld. Deze agenda is in mei 2013 opgevolgd door het transitieplan. Het transitieplan gaat onder andere in op de rolverdeling tussen de overheden, de invoering van bestuurlijke en organisatorische herinrichting en het tijdspad van de transitieperiode. Het transitieplan maakt onderscheid tussen:

- transitie => het proces rond de overheveling van verantwoordelijkheden;
- transformatie => de zorginhoudelijke verbetering en vernieuwing.

Gedurende het transitieproces is er ruimte voor voorlopers. Het gaat om initiatieven waarbij bestuurlijke partijen (gemeenten, provincies, zorgverzekeraars) binnen de huidige kaders in de jeugdhulp, via gezamenlijke aanpak zo veel mogelijk vooruitlopen op het nieuwe stelsel.

Transitiecommissie (Rijk/IPO/VNG)

In opdracht van het Rijk/VNG en IPO is een transitiecommissie ingesteld om de voortgang van de transitie te monitoren en waar nodig aan te jagen. De volledige naam van deze commissie is Transitiecommissie Stelselherziening Jeugd (TSJ). De TSJ rapporteert regelmatig over de voortgang van de voorbereidingen en heeft onder andere de regionale transitiearrangementen RTA's beoordeeld. De derde rapportage is in februari 2014 uitgekomen.

Transitiebureau (Rijk/VNG)

Onderdeel van het transitieplan is een ondersteuningsprogramma voor gemeenten en andere organisaties. Bestuurders, wethouders, gemeenteambtenaren, managers en medewerkers van het lokaal jeugdbeleid en andere organisaties kunnen voor actuele informatie over de stelselwijziging en voor de activiteiten van het Transitiebureau terecht op de website www.voordejeugd.nl en zich gratis abonneren op de digitale nieuwsbrief. Voor gemeenten is een speciaal ondersteuningsteam ingericht te bereiken via 3Djeugd@vng.nl.

Transitieautoriteit Jeugd (Rijk)

De TAJ moet er voor zorgen dat aanbieders en gemeenten alsnog voldoende tijd en ruimte krijgen om tot inkoopafspraken te komen die de continuïteit van de jeugdhulp verzekeren. Daarbij moet de TAJ voorkomen dat functies van jeugdhulp, kinderschermingsmaatregelen en jeugdreclassering die niet gemist kunnen worden, ongewild verdwijnen.

De TAJ krijgt tot taak:

- op verzoek van organisaties te bemiddelen tussen deze organisaties en gemeenten;
- gemeenten te adviseren bij de inkoop van die functies van jeugdhulp waarvan de continuïteit van zorg mogelijk onder druk komt te staan;
- organisaties te adviseren bij het doorvoeren van noodzakelijke sanering;
- de bewindslieden van VWS en Veiligheid en Justitie te adviseren over het geven van een bestuurlijke aanwijzing aan gemeenten;
- de bewindslieden te adviseren over het bieden van ondersteuning bij frictiekosten van instellingen in bijzondere gevallen.

De TAJ wordt ingesteld voor een periode van drie jaar. Naar verwachting start de TAJ op 1 april 2014 zijn werkzaamheden.

Betrokkenheid vanuit het veld

De ministeries van VWS en VenJ hebben een speciale overlegstructuur ingericht om breed te kunnen afstemmen met het veld over alle ontwikkelingen rond de stelselwijziging en de transitie.

Regionale samenwerking

Ten behoeve van de uitvoering van de Jeugdwet gaan gemeenten samenwerken om schaalvoordelen te behalen, financiering te organiseren, financiële risico's te beperken en continuïteit van zorg (in de transitiefase) te waarborgen. Op een aantal onderwerpen is bij - of krachtens - de wet geregeld dat regionale samenwerking verplicht is. Deze verplichting zit met name op de uitvoering van kinderschermingsmaatregelen, jeugdreclassering, het AMHK en bepaalde specialistische vormen van zorg en gesloten jeugdhulp. Vaak gaat het om dure vormen van zorg, of is er specifieke kennis nodig van de inkopende partij. Om de kwaliteit te kunnen borgen is het belangrijk dat gemeenten deze taken via samenwerking oppakken. De samenwerking geschiedt in verbanden die gemeenten samen met elkaar overeenkomen. Hierbij wordt rekening gehouden met de aard van de taken en zo mogelijk aangesloten bij andere relevante samenwerkingsverbanden. De VNG monitort deze afspraken en stimuleert dat de samenwerkingsverbanden landelijk dekkend zijn. Gemeenten zijn op 42 formele regionale samenwerkingsverbanden³ uitgekomen, maar bepaalde taken worden op bovenregionaal niveau opgepakt. [zie ook www.voordejeugd.nl]

Indien het gemeenten niet lukt om een passende en dekkende indeling te maken, kan het Rijk bij AMvB (Algemene Maatregel van Bestuur) een indeling vaststellen.

Interessante links:

Informatie over de stelselwijziging, de Jeugdwet zelf en veel meer, is te vinden op www.voordejeugd.nl. Op deze website staan ook handreikingen en veel gestelde vragen over de transitie jeugd. De aanpassingen naar aanleiding van de consultatieronde van de wet zijn toegelicht tijdens regio-bijeenkomsten. De presentaties staan op www.voordejeugd.nl. Een schets van de huidige opbouw van het jeugdzorgstelsel is te vinden bij het NJI (www.nji.nl) dossier jeugdzorg. De transitieagenda en het transitieplan van het Rijk, VNG en IPO staat op www.voordejeugd.nl. Ook de rapportages van de TSJ zijn te vinden op www.voordejeugd.nl. Het ministerie van Binnenlandse Zaken (BZK) heeft een Ondersteuningsprogramma Vormgeving Samenwerking ontwikkeld. Dit programma kan gemeenten hulp bieden als er bijvoorbeeld vertraging of complicaties optreden bij het ontwikkelen van de regionale samenwerking op gebied van jeugd, werk en/of zorg. Zie Gemeenten van de Toekomst.nl voor meer informatie.

Fasering

Bij de organisatie van de transitie is het van belang om in eerste instantie een onderscheid te maken tussen drie hoofdfasen: Richten, Inrichten en Verrichten⁴. Vervolgens wordt bepaald op welke van deze gebieden actie moet plaatsvinden.

- Richten: richting geven aan de organisatie, ofwel het maken van strategische keuzes vanuit de missie en visie. Een belangrijke vraag in deze fase is: wat is de echte focus?
- Inrichten: wat zijn de organisatorische consequenties van de gekozen richting? Deze komen tot uiting in het invulling geven van aspecten als de feitelijke strategie, cultuur, structuur, mensen, middelen en de benodigde sturing van de organisatie, teneinde de strategische doelen te bereiken.
- Verrichten: hoe worden de doelen operationeel gerealiseerd? In deze fase gaat het dus om de uitvoering. Bij het verrichten draait eigenlijk alles om de processen in de uitvoering, zowel het primaire proces alsook de secundaire, ondersteunende processen.

³ Bij het opstellen van de regionale transitiearrangementen (RTA) hebben verschillende regio's samengewerkt of zelfs samen een RTA opgesteld.

⁴ Gebaseerd op de indeling en begrippen uit het Stappenplan decentralisatie extramurale begeleiding, gemaakt door BMC (gedeelte voor gemeenten) en HHM (gedeelte voor zorgaanbieders) in opdracht van het Transitiebureau Wmo, te vinden op <http://www.invoeringwmo.nl/content/stappenplan-decentralisatie-extramurale-begeleiding>.

Definities

De definities van “jeugdhulp” en “opgroei-, opvoedings-, en psychische problemen” zijn na de consultatieronde in de wet aangepast.

“Jeugdhulp” betreft de vormen van ondersteuning, hulp en zorg waarvoor de gemeente een voorziening moet inzetten. Dit indien een jeugdige opgroei-, en opvoedingsproblemen heeft en het probleemoplossend vermogen van de jeugdige en zijn ouders ontoereikend blijkt. De definitie van jeugdhulp is aangepast ten opzichte van de consultatieversie: de functies ‘begeleiding’ en ‘persoonlijke verzorging’ vallen hier nu ook onder. Het ‘preventieve aanbod’ valt niet meer onder de definitie. De term ‘opgroei- en opvoedingsproblemen’ is uitgebreid met ‘psychische problemen’ om te verduidelijken dat jeugd-ggz hier ook onder valt. De uitvoering van kinderschermingsmaatregelen en jeugdreclassering vallen niet onder het begrip jeugdhulp.

De gewijzigde definities brengen tot uitdrukking dat gemeenten verantwoordelijk zijn voor ‘preventie van opgroei-, opvoedings-, en psychische problemen’ en daar in hun beleidsplan aandacht aan moeten besteden (beleidsplicht), maar dat er voor wat betreft ‘preventie’ geen voorzieningsplicht bestaat. Dit is in overeenstemming met de huidige positie van prestatieveld 2 van de Wmo (preventie). Dit betekent onder andere dat de wettelijke kwaliteitseisen die gelden voor jeugdhulpaanbieders, niet gelden voor het louter preventieve aanbod.

Woonplaatsbeginsel

De definitie van het woonplaatsbeginsel is met de behandeling in de Tweede Kamer gewijzigd ten opzichte van het bij de Tweede Kamer ingediende wetsvoorstel.

Definitie woonplaatsbeginsel na behandeling Tweede Kamer

De omschrijving van het begrip ‘woonplaats’ komt als volgt te luiden:

1. woonplaats als bedoeld in artikel 12 van Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek;
2. ingeval de voogdij over de jeugdige berust bij een instelling als bedoeld in artikel 302 van Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek: de plaats van het werkelijke verblijf van de jeugdige;
3. ingeval de woonplaats, bedoeld onder 1° en 2°, onbekend is dan wel buiten Nederland is: de plaats van het werkelijke verblijf van de jeugdige op het moment van de hulpvraag.

Toelichting definitie

Artikel 12 van Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek luidt als volgt (eerste lid): Een minderjarige volgt de woonplaats van hem die het gezag over hem uitoefent, de onder curatele gestelde die van zijn curator. Oefenen beide ouders tezamen het gezag over hun minderjarige kind uit, doch hebben zij niet dezelfde woonplaats, dan volgt het kind de woonplaats van de ouder bij wie het feitelijk verblijft dan wel laatstelijk heeft verbleven.

In geval er sprake is van voogdij door een gecertificeerde instelling, is het werkelijke verblijf van de jeugdige bepalend.

Ingeval een gecertificeerde instelling de voogdij heeft over een jeugdige die niet bij zijn ouders verblijft, maar in een pleeggezin of in een residentiële instelling, is het niet de bedoeling dat de gemeente waar de ouders van het kind verblijven, verantwoordelijk is voor het inzetten van jeugdhulp of de uitvoering van de voogdijmaatregel. Alle eventueel benodigde hulp voor die jeugdige zal moeten worden georganiseerd en gefinancierd door de gemeente waar de betrokken jeugdige op dat moment werkelijk verblijft; dus de gemeente waar het betrokken pleeggezin woont, of waar de betrokken residentiële instelling zich bevindt. Die gemeente kan immers het beste beoordelen wat er nodig is om te zorgen dat de jeugdige zich in een veilige en stabiele situatie verder kan ontwikkelen.

Ten slotte is geregeld dat als de woonplaats van de ouders onbekend is, er altijd een verantwoordelijke gemeente is. De plaats van het werkelijke verblijf van de jeugdige is dan bepalend op het moment van de hulpvraag.

Leeftijd

Uitgangspunt is een leeftijdsgrens van 18 jaar voor jeugdhulp en jeugdbescherming.

- Voor jeugdreclassering geldt een leeftijdsgrens, die wordt vastgelegd in het Wetboek van Strafrecht. De jeugdreclasseringmaatregel kan nu tot het 21^{ste} levensjaar worden opgelegd (en met de komst van het adolescentenstrafrecht tot het 23^{ste} levensjaar).
- Voor de jeugdhulp die wordt ingezet, geldt op basis van de Jeugdwet echter wel een leeftijdsgrens van 18 jaar.
- Er moet een goede overdracht plaatsvinden, zodra een jongere na zijn 18^e levensjaar onder een ander wettelijk kader komt te vallen (continuïteit van zorg). Het streven is dat de zorg - indien gewenst - bij dezelfde zorgaanbieder wordt verleend.
- Jeugdhulp kan doorlopen tot maximaal het 23^{ste} levensjaar, indien de hulp niet onder een ander wettelijk kader valt en mits het voldoet aan daarvoor geldende voorwaarden.
- Voor de gesloten jeugdzorg bestaat de mogelijkheid om jeugdhulp door te laten lopen tot hooguit zes maanden na het 18^e levensjaar, omdat het toepassen van dwang op pedagogische grondslag bij meerderjarigen strijd oplevert met artikel 5 EVRM.

Definities aangaande het selectieproces van aanbieders

In dit spoorboekje wordt beschreven wat gemeenten moeten organiseren ten behoeve van de selectie van aanbieders van jeugdzorg. Hierbij moet worden opgemerkt dat deze selectie zowel kan worden gedaan door middel van aanbesteding, als door subsidiëring. Deze twee verschillende manieren van selecteren vallen onder een verschillend regime: subsidiëring is publiekrechtelijk, en aanbesteding is privaatrechtelijk. De keuze voor subsidiëring of aanbesteden heeft belangrijke gevolgen voor bijvoorbeeld hoe de selectie van de aanbieder plaatsvindt en de verantwoording achteraf. Ook heeft dit belangrijke gevolgen voor hoe een en ander in de gemeentelijke organisatie wordt ingebed.

In dit spoorboekje wordt omwille van de leesbaarheid telkens eenzelfde terminologie gebruikt; namelijk die van toepassing is bij aanbesteding. Telkens waar wordt gesproken over bijvoorbeeld bestek of contract, kan daarbij dus ook worden gelezen subsidieaanvraag of subsidiebeschikking, die bij een subsidierelatie van toepassing zouden zijn.

Toelichting op de domeinen die over gaan naar de gemeenten

Hulp voor jeugdigen met psychische klachten of stoornissen

Conform het Regeerakkoord 2012 wordt ook de jeugd-ggz overgeheveld naar gemeenten. Binnen dit palet van zorg valt onder andere de preventieve zorg. Bijvoorbeeld het zorgaanbod voor kinderen van ouders met psychiatrische of verslavingsproblematiek (KOPP/KVO) (dat nu nog onder de Wmo valt en geïndiceerde preventie). En gaat de diagnose, behandeling van ernstige enkelvoudige dyslexie van kinderen in basisschoolleeftijd, gesprekstherapie bij een psycholoog, psychiatrische gezinsbegeleiding, verslavingszorg, e-health, acute psychiatrie en de multidisciplinaire zorg, vanuit de ggz. Waarvan het klinische deel soms ook in (academische) psychiatrische ziekenhuizen of vroegkinderlijke traumabehandeling wordt geleverd. Het kan hierbij ook gaan om gedwongen opnamen op grond van de Wet Bopz (die nog wordt vervangen door de Wet verplichte ggz). Een aantal van deze aandoeningen is zo specifiek en/of zeldzaam dat de aanpak ervan bovenregionaal, of in sommige gevallen landelijk moet worden georganiseerd.

Omdat psychische en somatische klachten sterk kunnen samenhangen, is in het nieuwe jeugdstelsel extra aandacht nodig voor de samenhang met de somatische zorg en in algemene zin met de Zorgverzekeringswet., waaronder ook de ggz-zorg voor volwassenen, extramurale psychofarmaca, de huisarts en de praktijkondersteuner-ggz blijven vallen. Goede (keten-) afspraken en richtlijnen zijn hierbij van groot belang. Deze punten worden in een werkagenda van het Rijk, VNG/gemeenten en veldpartijen opgepakt.

Zie factsheet jeugd-GGZ

Awbz : Hulp voor jeugdigen met een beperking

Verstandelijke beperking

Alle functies uit de AWBZ op de grondslag verstandelijke beperking voor jeugdigen tot 18 jaar worden naar de Jeugdwet overgeheveld. Het betreft onder andere de zorg die Orthopedagogische Behandelcentra (OBC's) bieden voor licht verstandelijk beperkte jeugdigen met gedragsproblemen, en de zorg die Multifunctionele Centra (MFC's) bieden voor verstandelijk beperkte jeugdigen met een psychische stoornis. Aangezien gedragsproblemen bij jeugd-vb'ers vaak samenhangen met psychiatrische problematiek is er veel samenhang met jeugd-ggz. Voor deze vorm van jeugdhulp geldt dat een aantal van deze aandoeningen zo specifiek en/of zeldzaam kan zijn, dat deze bovenregionaal of in sommige gevallen landelijk moeten worden georganiseerd. Daarnaast kan bij (licht) verstandelijk beperkte jeugdigen een diversiteit aan zowel zorg- als gedragsproblematiek aan de orde zijn, die op voorhand niet eenvoudig te duiden is. Dat vraagt om een integrale aanpak, vroegtijdige signalering en een nauwe samenhang met onder andere het onderwijs als toegangspoort. Deze punten zijn - samen met andere punten die gedurende de transitieperiode moeten worden opgepakt voor deze groep - opgenomen in een werkagenda jeugd-vb en worden door het Rijk, VNG/gemeenten en veldpartijen in een werkgroep-vb opgepakt.

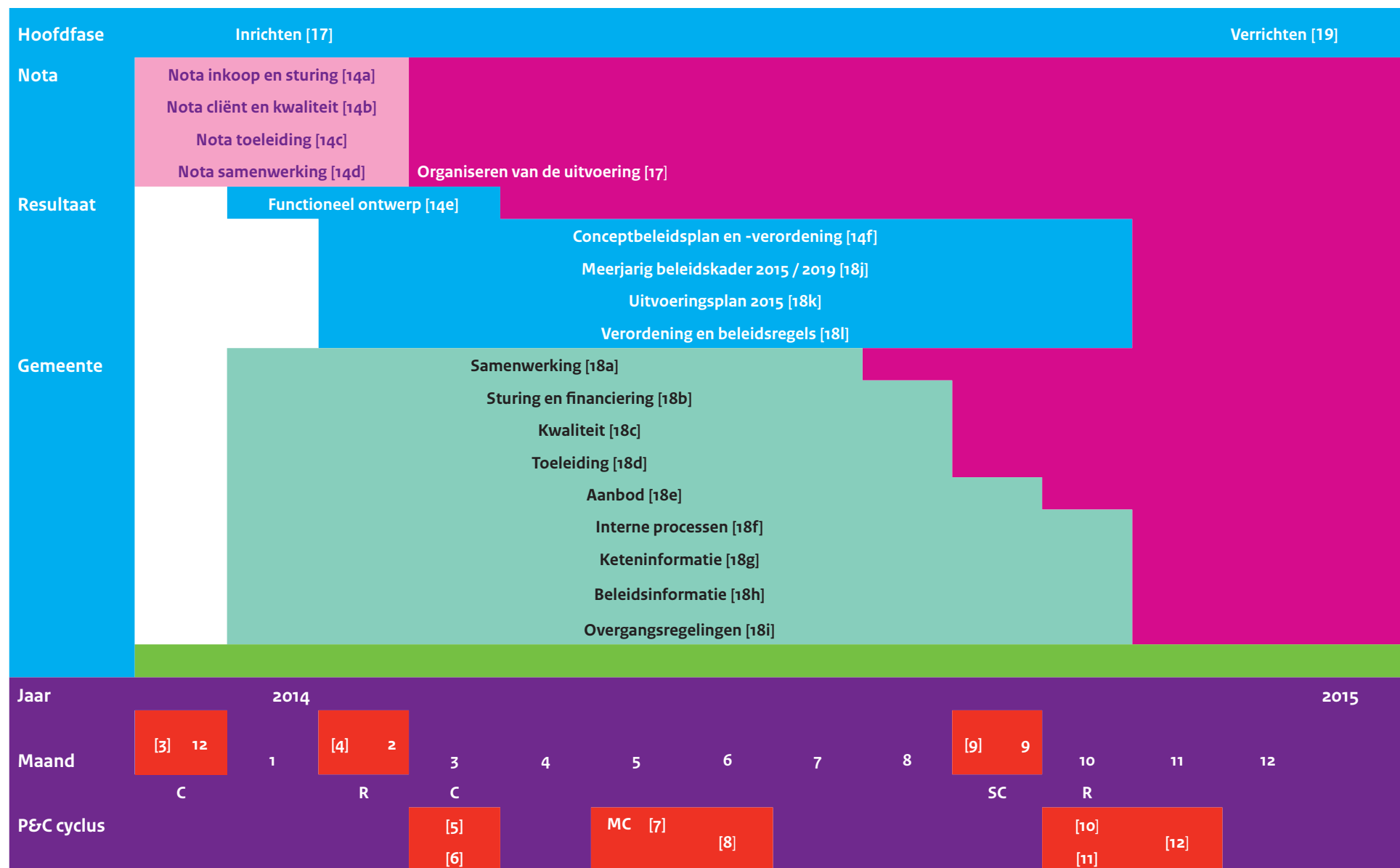
Jeugdigen bij wie al voor het 18^e levensjaar duidelijk is dat zij op grond van een verstandelijke beperking hun verdere leven intensieve verblijfszorg nodig hebben zoals de AWBZ biedt, houden aanspraak op de AWBZ. Dit leidt tot een situatie waar in principe integrale jeugdhulp op lokaal niveau wordt vormgegeven voor deze doelgroep. Behalve wanneer duidelijk is dat een jongere zijn hele leven intensieve verblijfszorg nodig heeft. In dat geval is de jeugdige erbij gebaat dat deze intensieve verblijfszorg onder een wettelijke kader zonder leeftijdsgrens valt, waarvoor de AWBZ met de focus op langdurige zorg bij uitstek geschikt is.

Andere beperkingen

Naast de zorg voor kinderen met een verstandelijke beperking en psychische problemen, wordt ook de begeleiding en persoonlijke verzorging voor alle grondslagen uit de AWBZ overgeheveld naar de Jeugdwet. Dit betekent dat wanneer een kind bijvoorbeeld begeleiding nodig heeft, omdat het doof of blind is of een somatische ziekte heeft, de gemeente hiervoor verantwoordelijk is. Ook kan een gemeente ertoe besluiten dat kortdurend verblijf van kind of ouder buiten het gezin - zoals de AWBZ dat nu kent - noodzakelijk is in verband met ontlasting van een verzorger die belast is met permanent toezicht. Daarnaast kan de gemeente bepalen dat het nodig is om vervoer te bieden van en naar de locatie (binnen of buiten de gemeente) waar jeugdhulp wordt geboden. Dit in verband met medische noodzaak en een gebrek aan zelfredzaamheid waardoor de jeugdige niet zelfstandig van en naar de locatie kan gaan.

Zie handreiking kinderen met een beperking voor schematisch overzicht en uitgebreide informatie.

Tijdbalk



Gemeentelijke P&C cyclus

Voor voorgaande tijdbalk is de gemeentelijke P&C-cyclus (Planning & Control) als leidraad genomen. Op de balk zijn tevens de kritieke momenten weergegeven, waarop er vanuit het Rijk een actie plaats moet vinden om de tijdige implementatie van de wet doorgang te laten vinden.

Teruggrijpend op het vorige spoorboekje zijn drie punten te noemen:

1. **Indienen RTA (31 oktober 2013)**
2. **Vaststellen begroting 2014 (november 2013)**
3. **Bekendmaking budgetten (december 2013)**

Het begin van dit aangepaste spoorboekje en de onderstaande mijlpalen in de gemeentelijke P&C cyclus is begin 2014:

4. Tijdige vaststelling definitieve visie en functioneel ontwerp (februari 2014)

Opdat het inkoopproces tijdig kan starten, dient de gemeenteraad uiterlijk in februari 2014 de definitieve visie en het (concept) functioneel ontwerp voor de transitie jeugd in de gemeente vast te stellen.

Voor de inhoud van dit functioneel ontwerp verwijzen wij u naar de checklist jeugd op www.voordejeugd.nl/stelselwijziging/digitale-checklist.

5. Start inkoopproces (maart 2014)

Om een toereikend en betaalbaar aanbod alsmede de continuïteit van jeugdhulp te kunnen garanderen is een tijdige start van het inkoopproces noodzakelijk, ook om de daarbij betrokken aanbieders in de gelegenheid te stellen hun interne organisatie hierop te laten aansluiten. Gemeenten dienen daarvoor een nota Sturing en inkoop op te stellen waarin zij beschrijven hoe zij gaan inkopen en hierop sturen en monitoren (zie 14a)

Gemeenten die de balans zoeken tussen besparingen op de uitgaven en verantwoorde kwaliteit, zetten

de uitvoering tegelijk met de vaststelling van het bestek op de agenda.

Voor het organiseren van aanbod zijn verschillende methoden denkbaar: subsidie van zorgaanbieders, diagnose- behandelcombinaties (DBC's), persoonsgebonden budget (PGB) en aanbesteding; elk hebben een ander tijdpad. Indien men kiest voor aanbesteding, dient in maart 2014 reeds het bestek te zijn vastgesteld. De beslissing hierover dient dan reeds daarvoor te zijn gemaakt. Dit is echter niet het geval bij zB diensten; hierbij is het proces minder lang. Ook bij subsidiëring kan het vaststellen van de subsidie-aanvraag later gebeuren. Zie voor meer informatie de handreiking "Opdrachtgeverschap en bekostiging" van het Transitiebureau, waarin informatie is opgenomen over de verschillende bekostigingsmodellen. Deze handreiking is te vinden op www.voordejeugd.nl.

Het inrichten en borgen van het uitvoeringsproces wordt meestal vooruitgeschoven tot het bestek gereed

is. Dat is een gemiste kans, want zeker op het uitvoeringsproces is veel winst te behalen.

Daarom zou al bij de vertaling van de beleidsuitgangspunten naar het bestek, de uitvoering moeten worden meegenomen. Dat biedt gemeenten de mogelijkheid voor een specifieke, efficiënte inrichting, die recht

doet aan de kwaliteitsdoelstellingen en de regie op de kosten en de uitvoering.

Goede inrichting van de uitvoering is onder meer onmisbaar om de volgende redenen:

- Kwetsbare groepen ontzien en financiële doelstellingen realiseren: hoe organiseert u dat in de uitvoering?
- Nieuwe cliënten hebben nog geen ervaring met aanbieders. Klantvoorkeur kan minder zwaar wegen?!
- Hoe organiseert u kwaliteitscriteria zoals snel hulp ontvangen en goede afgestemde hulp?
- Geruisloze overgang van hulp bij bestaande cliënten volgens de nieuwe afspraken.
- Hogere kwaliteit van dienstverlening door zorgaanbieders te belonen als zij goed presteren.
- Hoe houdt u regie op de uitvoering en hebt u inzicht in de geleverde zorg?
- Automatiseren van processen zorgt voor efficiency en kwaliteitsverbetering.
- De inkooporganisatie moet uiterlijk vanaf mei 2014 operationeel zijn, ook (juist) indien dit in samenwerking met andere gemeenten gebeurt.

Afhankelijkheid

De gemeente is hierin afhankelijk van de tijdige publicatie van kwaliteitseisen zoals deze aan de jeugdhulporganisaties en hun professionals gesteld worden. Verder is het afhankelijk van de regionale afspraken (reeds gemaakt op 31 oktober 2013 in de RTA's) en landelijke afspraken over inkoop van zorg (vastgesteld door de ALV van de VNG op 29 november 2013). Verder beslist het Rijk uiterlijk 1 april 2014 over het wel of niet opstellen van een ministeriele regeling over de systematiek van bekostiging van zorgaanbieders.

6, In geval van aanbesteding: vaststellen bestek (maart 2014)

Indien een gemeente heeft gekozen om de zorg die in 2015 wordt geleverd te gaan aanbesteden, dient er een bestek te worden opgesteld. Om een ordentelijk verloop van het inkoop- en contracteerproces te kunnen garanderen dient het college van B&W uiterlijk in maart 2014 het bestek vast te stellen.

7, Meicirculaire 2014

In mei 2014 volgt de definitieve historische verdeling voor 2015 en nadere informatie over de verdeling voor 2016 en verder. Er is een bestuurlijke afspraak gemaakt met de VNG dat - door verevening binnen het totale te decentraliseren budget - individuele gemeenten bij de meicirculaire 2014, minimaal 95% van het budget krijgen dat hen in december 2013 is toegezegd.

8. Start voorbereiding begroting 2015

Voorbereiden begroting 2015: binnen twee weken na de vaststelling, maar uiterlijk op 15 november, moeten gemeenten hun begroting voor 2015 bij de Provincie aanleveren (Gemeentewet artikel 190 en 191).

9. Start inkoop (contractering of afgeven verordening, uiterlijk september 2014)

Om de beschikbaarheid alsmede de continuïteit van jeugdhulp te kunnen garanderen is een tijdige start van het contracteren noodzakelijk, ook om de daarbij betrokken aanbieders in de gelegenheid te stellen hun interne organisatie hierop te laten aansluiten.

In de contracteerfase onderhandelt de gemeente met de gekozen leverancier(s) om samen te komen tot een overeenkomst. Samen met de leverancier(s) worden verschillende afspraken gemaakt. Zo worden in het contract onder andere afspraken gemaakt over de:

1. prijsopbouw
2. levering
3. betaling (incl. bankgaranties)
4. bonus-/malusregelingen
5. garanties
6. regels en overheden
7. geheimhouding

Een belangrijk onderdeel van de contracteerfase is het afspreken van de te leveren prestatie. De gemeente toetst - bij voorkeur periodiek - de prestatie van de leverancier(s) op basis van prestatie-indicatoren die in de contracteerfase met elkaar worden overeengekomen. Ingeval van diensten wordt de te leveren prestatie vaak uitgewerkt in een 'service level agreement'.

Afhankelijkheid:

Om te kunnen contracteren moeten de subsidieverordening of het bestek reeds zijn vastgesteld. Zie nummer 18k.

10. Vaststelling meerjarig beleidskader 2015-2019 en uitvoeringsplan 2015 (uiterlijk 31 oktober 2014)

De Raad stelt een meerjarig beleidskader 2015-2019 en een uitvoeringsplan 2015 vast. Een latere vaststelling is niet gewenst/mogelijk, vanwege de gewenste kwaliteit en continuïteit van dienstverlening alsmede de wettelijke begrotingsrichtlijnen. Zie onder 18i en 18j voor een definitie van deze plannen. Het opstellen van het meerjarig beleidskader en het uitvoeringsplan loopt parallel aan het opstellen van beleidsregels en verordeningen (punt 11).

11. Vaststelling beleidsregels en verordeningen (uiterlijk 1 november 2014)

Voor een adequate uitvoering van het beleid is tijdige vertaling daarvan in verordeningen vereist. Denk daarbij aan het zorgdragen voor kwaliteit en toezicht, cliëntbeleid en klachtenafhandeling. De gemeenteraad dient de verordening op 1 november 2014 vast te stellen, conform de Jeugdwet artikel 12.4.2. Ten behoeve van het opstellen van deze verordening stelt VNG uiterlijk in april 2014 een modelverordening vast.

Verordeningen

De gemeente moet één of meerdere verordening(en) opstellen en dient hierin haar keuzes ten aanzien van de volgende thema's op te nemen:

- resultaatgerichte compensatie beschrijven;
- beslissen over gespecialiseerde zorg (verwijzing: door wie en hoe);
- toegang;
- kwaliteit;
- inspraak;
- PGB;
- inkoop en sturing;
- vertrouwenspersoon.

Beleidsregels

De Jeugdwet beschrijft de volgende producten:

- samenwerking op passende schaal;
- bovenlokale afspraken zijn gereed één jaar voor inwerkingtreding van de wet over:
 - uitvoering van kinderbeschermingsmaatregelen;
 - jeugdreclassering;
 - Advies- en meldpunt huiselijk geweld en kindermishandeling;
 - gesloten jeugdhulp;
 - gespecialiseerde jeugdhulp.
- protocol voor samenwerkingsverbanden onderwijs;
- protocol voor samenwerking met de Raad voor de Kinderbescherming;
- afspraken met huisartsen en zorgverzekeraars.

Het college maakt afspraken met de huisartsen, de medisch specialisten, de jeugdartsen en de zorgverzekeraars over de voorwaarden waaronder en de wijze waarop de verwijzing plaatsvindt, bedoeld in artikel 2.6, eerste lid, onderdeel g, p, onverminderd de daarbij te hanteren professionele standaard als bedoeld in artikel 453 van Boek 7 van het Burgerlijk Wetboek. 5. Het college stemt de wijze waarop hij zijn verantwoordelijkheden op grond van deze wet uitvoert, af met zorgverzekeraars. Dit met het oog op de wettelijke verantwoordelijkheden van de zorgverzekeraars.

Clëntenbeleid

De Jeugdwet beschrijft de volgende producten:

- vertrouwenspersoon;
- protocol voor medezeggenschap voor jeugdzorg+;
- cliëntervaring-onderzoek.

Verwijsindex

De Jeugdwet beschrijft de volgende producten:

- convenant verwijsindex en bevorderen gebruik;
- protocol voor handelen bij signaal vanuit de verwijsindex, aanwijzen bevoegden;
- afspraken met in eigen gemeente werkzame instanties en functionarissen, in ieder geval over samenwerking.

Beleidsinformatie en verantwoording

De Jeugdwet regelt de volgende zaken:

- dat gemeenten en het Rijk gegevens verwerken ten behoeve van beleidsinformatie en met welk doel;
- dat er afspraken worden gemaakt over de inhoud van de beleidsinformatie en de wijze waarop deze wordt verstrekt;
- dat gemeenten, jeugdhulpaanbieders en gecertificeerde instellingen de gegevens kosteloos verstrekken, zowel structureel als incidenteel;
- dat er afspraken komen over de wijze waarop de jeugdhulpaanbieders en gecertificeerde instellingen zich verantwoorden over de ingezette middelen.

Interne processen

- communicatieplan;
- aanpassen interne werkprocessen;
- aanpassen automatisering.

Afhankelijkheid

Om de verordeningen te kunnen laten vaststellen door de gemeenteraad is publicatie van de Jeugdwet noodzakelijk.

Hoofdfase Richten

12. Vaststelling begroting 2015

Binnen twee weken na de vaststelling, maar uiterlijk op 15 november, moeten gemeenten hun begroting voor 2015 bij de Provincie aanleveren (Gemeentewet artikel 190 en 191).

13. Richten

De fase van Richten laat zich onderverdelen in de volgende stappen met bijbehorende producten:

Stap 1: Kaders stellen

- Samenhang
- Samenwerking
- Inventarisatie en Feitenanalyse
- Krachtenveldanalyse
- Risicoanalyse

Stap 2: Visie en keuzes

- Visie formuleren
- Voorbereiden uitwerking
- Regionale afspraken

Stap 3: Uitwerking van de keuzes

- Nota sturing en financiering
- Nota inkoop
- Nota cliënt en kwaliteit
- Nota toeleiding
- Nota samenwerking

De eerste twee stappen zijn reeds doorlopen in gemeenten. In deze versie van dit spoorboekje beperken we ons tot stap 3 van de fase Richten: uitwerking van de keuzes. Voor een uitwerking en beschrijving van de stappen 1 en 2 verwijzen wij u naar het Spoorboekje transitie jeugdzorg, versie 3 (mei 2013).

Fase Uitwerking

14. Uitwerken visie in keuzes

In deze fase van het proces verwerkt de gemeente de visie in een plan van aanpak. Het plan van aanpak beschrijft hoe de gemeente van plan is om de wettelijk verplichte taken te gaan uitvoeren zoals beschreven in de Jeugdwet.

Nut en mogelijkheden

In deze fase van het proces (in dit thema) zal de gemeente de visie verwerken richting een plan van aanpak (ook wel: keuzenota). In dit plan wordt antwoord gegeven op de vragen: Wat voor keuzes maken we op hoofdthema's? Welke keuzes maken we? Welke gevolgen hebben deze keuzes in de praktijk?

Het plan van aanpak kan de volgende thema's bevatten:

- sterke regie op de uitvoering van integraal jeugdbeleid, bijvoorbeeld onder duidelijke politieke verantwoordelijkheid van één wethouder;
- scherp inzicht in de middelen;
- realisatie en onderhoud van een beleidsmonitor en een jeugdmonitor ter ondersteuning van beleid en uitvoering;
- doorzettingsmacht op lokaal en regionaal niveau;
- oog voor de vragen en behoeften van betrokkenen;
- oog voor het cultuuraspect; resultaatgericht werken vraagt ook een andere houding van cliënt en professionals en van de gemeente.

Wat betreft de organisatorische kant kan het plan informatie bevatten over de:

1. planning
2. projectstructuur
3. financiën

Actoren

- gemeente
- ouders en jongeren
- aanbieders
- zorgkantoren/verzekeraars

14a. Nota Inkoop en sturing

De Nota Inkoop en Sturing bevat de keuzes die de gemeente moet maken met betrekking tot dit onderwerp, zoals het financieel beheer, efficiency, effectiviteit en juridisch kader. Daarnaast geeft het inzicht in de methode(n) en/of afspraken die de gemeente nodig heeft om te komen tot een passend arrangement voor de inkoop van zorg door de (samenwerkende) gemeente(n).

Bovendien levert deze nota een beschrijving van de inkoopmarkt voor zorg voor jeugd die gaat ontstaan, inclusief een beoordeling hoe deze passend is of kan worden bij de (vormen van) jeugdhulp en preventieve activiteiten die de gemeente wil bieden.

In de regionale transitiearrangementen zijn afspraken gemaakt over de borging van continuïteit van zorg. Daarnaast is er een Landelijk Transitiearrangement opgesteld waar gemeenten rekening mee moeten houden. Ook van belang zijn de afspraken die gemaakt worden met zorgverzekeraars over inkoop van jeugd-ggz.

Werkproces als kapstok

In de afgelopen periode is een beweging ingezet om meer taken naar gemeenten over te brengen op het terrein van jeugd, zorg en werk. Gemeenten omarmen die beweging en willen die waarmaken, vasthouden en versterken. Echter, in het huidige sociale stelsel is sprake van versnippering van taken die tot ongewenste situaties leidt. De oplossing zit in een integrale benadering die aansluit bij het sociale leven en de problematiek van burgers en hun omgeving. Daarbij draait het - net als bij de transitie en transformatie van de zorg voor jeugd - om ruimte geven aan de burger en zijn unieke situatie. En om ondersteuning op maat via professionals die samen met hem oplossingen zoeken en waar nodig voorzieningen aan elkaar koppelen. Bezien door de ogen van zowel de afnemer alswel de aanbieder, en de betrokken overheden/financiers, vergt dit afgestemde vormen en instrumenten. Een omslag in het denken en doen bij betrokken instellingen, professionals, financiers en overheden, is hierbij noodzakelijk.

Het werkproces rond toegang, arrangement en samenwerking, contracteren en verantwoord (zie bijlage 1) kan helpen bij het maken van de daarbij gewenste dan wel noodzakelijke keuzes. Centraal daarbij staan de vragen:

- Hoe wordt de toegang tot zorg- en dienstverlening georganiseerd?
- Welke nieuwe arrangementen kunnen ontwikkeld worden in aansluiting op de gemeentelijke visie? En op welke concrete resultaten zijn deze gericht?
- Welke wijze van contracteren van aanbieders wordt toegepast?
- Welke vormen van verantwoording zijn effectief?

Het verdient daarom aanbeveling de nota's inkoop en sturing steeds te spiegelen aan de voor de Wmo en Participatiewet op deze onderwerpen te maken of gemaakte keuzes.

Zie ook het kopje Sturing en financiering in de fase Inrichten.

Ondersteuning Transitiebureau

Het Transitiebureau Jeugd en het transitiebureau Wmo hebben in samenwerking met een aantal gemeenten een handreiking laten opstellen over Sturing en bekostiging van de tweedelijns zorg: *Sturing en bekostiging van de tweedelijns. Knoppen voor inrichten, prikkelen en beheersen*. De handreiking is te vinden op de website www.voordejeugd.nl.

14b. Nota cliënt en kwaliteit

In de nota cliënt en kwaliteit worden de keuzes beschreven die een gemeente moet maken met betrekking tot dit onderwerp. De gemaakte keuzes zorgen ervoor (en bewaken) dat de beschikbare jeugdhulp voldoet aan de wettelijke kwaliteitseisen. De nota beschrijft hoe de gemeente dit organiseert. Daarnaast beschrijft de nota op welke wijze de gemeente invulling geeft aan de verplichting om de burgers te betrekken bij de gemeentelijke beleidsvorming, hoe wordt voorzien in de beschikbaarheid van een vertrouwenspersoon en hoe het cliëntervaring-onderzoek wordt opgepakt.

Ondersteuning Transitiebureau

Op www.voordejeugd.nl staat een factsheet over het vertrouwenswerk.

Er is een factsheet beschikbaar over de wettelijke kwaliteitseisen, zie ook 18c.

14c. Nota Toeleiding

In de Nota Toeleiding worden de keuzes beschreven die een gemeente moet maken met betrekking tot dit onderwerp.

De Nota Toeleiding faciliteert en begeleidt de discussie ,op basis waarvan (een) (samenwerkende) gemeente(n) kan/kunnen komen tot een keuze voor de wijze waarop de gemeenten de toegangstaken kunnen invullen. Daarnaast gaat deze in op de gewenste/gedachte positionering van het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling, de crisiszorg, zorgmeldingen bij de politie, het Steunpunt Huiselijk Geweld, de jeugdbescherming en de jeugdreclassering. Voor wat betreft het Advies en Meldpunt Huiselijk geweld en Kindermishandeling zal de Wmo hierin leidend zijn (zie ook het kopje Organiseren van de toegang en vraagverheldering).

Afspraken over de inrichting in het voorjaar van 2014

Om de inzet van passende hulp te garanderen moeten er afspraken gemaakt worden over de inrichting van de toegangsfunctie, financiering en organisatie van de toegangsfunctie en over kwaliteit en casemanagement. Daarbij moeten er afspraken worden gemaakt met de Raad van de Kinderbescherming en met scholen en artsen m.b.t. toegang en doorverwijzing. Deze afspraken moeten uiterlijk in het voorjaar van 2014 gemaakt zijn.

Meldpunt AMHK

De inrichting van het AMHK moet vanaf januari 2014 in gang worden gezet. Hiervoor is een ondersteuningsprogramma opgezet, zie www.voordejeugd.nl.

Voor het verbinden van de nota's sociaal domein, zie onder het kopje 'nota inkoop en sturing' en bijlage 1 voor meer uitleg over het werkproces als kapstok.

Voor meer informatie over dit thema, zie het kopje Toeleiding in de fase Inrichten.

Ondersteuning Transitiebureau

Het Transitiebureau Jeugd heeft een functioneel ontwerp opgesteld voor gemeenten met verschillende modellen voor de toeleiding. Daarnaast is een factsheet 'Kader voor experimenten' beschikbaar op de website www.voordejeugd.nl met een databank over goede voorbeelden en proeftuinen in het land.

14d. Nota Samenwerking

In de nota samenwerking worden de keuzes beschreven die een gemeente moet maken met betrekking tot dit onderwerp. Er wordt ingegaan op het vormgeven van de (boven)regionale samenwerking, welke in voorjaar 2014 formeel door de gemeenteraad is goedgekeurd.

Zie voor meer informatie over dit thema 18a.

Resultaat van de fase Uitwerking

14e. Het functioneel ontwerp (voor de verkiezingen)

De gemeente beschrijft het gekozen beleid in één of meerdere beleidsplannen. Het gaat om een samenhangend beleidsplan ten aanzien van preventie van, de ondersteuning, hulp en zorg bij opgroei-, opvoedings- en psychische problemen, de uitvoering van de kinderschermingsmaatregelen en jeugdreclassering (in afstemming met andere beleidsterreinen).

Nut en noodzaak

De gemeente beschrijft het gekozen beleid in één of meerdere beleidsplannen.

Afhankelijkheden

De visienota en het plan van aanpak gaan aan deze fase vooraf.

Afhankelijk van de afspraken in regionaal verband kan het beleidsplan ook (deels) regionaal worden vastgesteld. Dit vraagt aandacht voor het proces van bestuurlijke besluitvorming.

Actoren:

- gemeente / samenwerkende gemeenten
- ouders en jongeren
- zorgaanbieders (vanuit de huidige bestaande sectoren, jeugdzorg/LVB/GGZ/verslavingszorg et cetera)
- zorgverzekeraars
- provincie
- CJG
- jeugd- en onderwijsinstellingen
- huisartsen / medische specialisten
- volwassenenzorg

Ondersteuning Transitiebureau

Het Transitiebureau Jeugd heeft een checklist gepubliceerd die gemeenten een handvat biedt bij het opstellen van het beleidsplan en het voeren van beleid. Daarnaast heeft het Transitiebureau Jeugd een handreiking bovenlokale samenwerking uitgebracht en een handreiking Opdrachtgeverschap in inkoop gepubliceerd op www.voordejeugd.nl.

14f. Conceptverordening en beleidsregels

In conceptverordeningen en beleidsregels maken gemeenten keuzes ten aanzien van onder andere de te verlenen voorzieningen, de toegang en de voorwaarden. De conceptverordening(en) kan/kunnen in deze fase worden opgesteld op basis van het beleidsplan. Aangezien er gemeenteraadsverkiezingen plaatsvinden in maart 2014 zal de gemeente een keuze moeten maken of zij dit voor of na de verkiezingen laten goedkeuren.

Nut en noodzaak

Gevolg van de Jeugdwet is dat de gemeente één of meerdere verordening(en) zal gaan opstellen en hierin haar keuzes ten aanzien van de volgende thema's zal opnemen:

- de te verlenen voorzieningen en wie daarvoor in aanmerking komen;
- de wijze waarop toegang vormgegeven is;
- de voorwaarden waaronder iemand recht heeft op het ontvangen van een voorziening: eigen bijdrage (voor zover dit verblijf buiten het gezin inhoudt), zorg in natura, PGB, financiële tegemoetkoming;
- de manier waarop burgers en belanghebbenden betrokken worden bij de vormgeving van beleid.

Afhankelijkheden

De verordening kan in deze fase worden opgesteld naar aanleiding van het beleidsplan. De VNG zal bovendien een modelverordening opstellen. Deze is volgens planning op 1 april 2014 beschikbaar. Om de verordeningen te kunnen vaststellen, moet de definitieve Jeugdwet gepubliceerd zijn. Deze verordeningen vragen om afstemming met die van de Wmo.

Voor de niet vrij toegankelijke vormen van ondersteuning moet eerst beoordeeld worden of de jeugdige of zijn ouders deze ondersteuning daadwerkelijk nodig hebben. Deze niet vrij toegankelijke voorzieningen veronderstellen altijd een verleningsbeslissing op basis van een beoordeling van de persoonlijke situatie en behoeften van de aanvrager. Het verlenen van een dergelijke individuele voorziening brengt verder met zich mee dat hiervoor een beschikking wordt afgegeven, waarmee de rechtsbescherming van de burger wordt gewaarborgd.

Actoren

- gemeente

15. Toets aan (wettelijke) kaders

Alvorens het conceptbeleidsplan en de conceptverordening en beleidsregels ter vaststelling aan de raad kunnen worden aangeboden, dienen deze getoetst te worden aan:

1. het definitieve wettelijke kader;
2. de landelijke kwaliteitseisen en cliëntenrechten;
3. de gemaakte (bovenlokale) samenwerkingsafspraken;
4. de generieke afspraken over opdrachtgeverschap, inkoop en leveringsplicht.

Kortom, een toets van het beleidsplan aan de (landelijke) kaderstelling.

16. Vaststelling beleidsplan (1 november)

Op basis van de toets aan onder andere het wettelijk kader, de landelijke kwaliteitseisen en de eigen lokale beleidskaders, kan het beleidsplan door de raad worden vastgesteld. Dit moet uiterlijk 1 november gebeurd zijn, conform artikel 12.4.2 in de Jeugdwet.

Hoofdfase Inrichten

17. Inrichten

In deze hoofdfase 'Inrichten' gaan gemeenten aan de slag met de vraag: 'wat zijn de organisatorische consequenties van de gekozen richting?'. Deze komen tot uiting in het invulling geven van aspecten als de feitelijke strategie, cultuur, structuur, mensen, middelen en de benodigde sturing van de organisatie, teneinde de strategische doelen te bereiken. In deze fase wordt beschreven welke zaken moeten worden georganiseerd en welke resultaten daarbij horen.

Fase Organiseren van de uitvoering

Nut en noodzaak

Ter voorbereiding van de implementatie worden de keuzes die de gemeente heeft gemaakt verder uitgewerkt.

De gemeente maakt een aantal beleidskeuzes in deze fase. Deze keuzes bepalen het verdere verloop van het proces. Er moet al in een vroeg stadium worden nagedacht over de gevolgen van deze keuzes voor het tijdpad. Zo moeten, wanneer de concept-Jeugdwet op 1 januari 2015 van kracht is,, er volgens deze conceptwet een aantal protocollen in werking treden. Het is dus belangrijk om hiervan in deze fase bewust te zijn en de implementatie in gang te zetten.

Afhankelijkheden

Het plan van aanpak moet voor deze fase in het proces, gereed zijn. Dit om richting te kunnen geven aan de implementatie.

Actoren

- gemeente
- samenwerkingspartners

18. Organiseren van de uitvoering

In de fase Organiseren van de uitvoering komen de volgende thema's aan bod:

- 18a. Samenwerking
- 18b. Sturing en financiering
- 18c. Kwaliteit en toezicht
- 18d. Organiseren van inzet van passende hulp (toeleiding) en vraagverheldering
- 18e. Sluitend en genoegzaam aanbod
- 18f. Interne processen
- 18g. Keteninformatie
- 18h. Beleidsinformatie
- 18i. Overgangsregelingen

Resultaten bij het organiseren van de uitvoering zijn:

- 18j. Meerjarig beleidskader 2015/2019
- 18k. Uitvoeringsplan 2015
- 18l. Verordeningen en beleidsregels

Hieronder worden deze onderdelen uitgewerkt.

18a. Samenwerking

Voor de goede uitvoering van een aantal taken is het noodzakelijk dat gemeenten op bovenlokaal niveau samenwerken. Het kan daarbij bijvoorbeeld gaan om de taken op het terrein van de uitvoering van kinderschermingsmaatregelen, jeugdreclassering en gesloten jeugdhulp en het organiseren van een meldpunt voor de bestrijding van huiselijk geweld en kindermishandeling.

Bij Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB) kunnen colleges verplicht worden om voor de uitvoering van andere taken bovenlokaal samen te werken. Bij deze maatregel kunnen tevens de geografische grenzen worden bepaald waarbinnen de samenwerking moet plaatsvinden.

De noodzaak om voor deze taken de bovenlokale samenwerking bij wet te regelen, vloeit voort uit het feit dat alleen via bovenlokale samenwerking gewaarborgd kan worden. Zodat er overal en altijd capaciteit voorhanden is om de taken te kunnen uitvoeren.

Inventarisatie van samenwerkingsvormen

Gemeenten werken op diverse terreinen en vanuit uiteenlopende motieven met elkaar samen. Ook is er een veelheid aan vormen en manieren waarop de samenwerking wordt ingevuld. De vorm volgt de motieven en taken waarop samengewerkt wordt. Daarnaast hebben gemeenten afspraken en contracten met aanbieders en afspraken met de Provincie en zorgkantoren/verzekeraars. Het is belangrijk om hier een overzicht van te hebben, om te kunnen anticiperen op eventuele nieuwe afspraken of om huidige afspraken en contracten te kunnen afbouwen.

Samenwerking bestaat in vele vormen: er kan onderscheid gemaakt worden tussen intentionele samenwerking en juridische samenwerking. Wanneer er juridische samenwerkingsvormen bestaan, moet er goed gekeken worden naar de gevolgen van het verlengen dan wel het afbouwen hiervan. Hetzelfde geldt voor nieuwe afspraken. Wanneer er nieuwe juridische samenwerkingsvormen gestart worden, heeft dit invloed op het tijdspad van de decentralisatie en de uitvoering van de jeugdhulp. Wanneer ervoor gekozen wordt om bepaalde zaken bovenlokaal aan te pakken, zal dit invloed hebben op het besluitvormingsproces en het bijbehorende tijdspad.

Bovenlokale samenwerking rond de transitie van de jeugdzorg

Nut en mogelijkheden

Sommige vormen van jeugdhulp zijn lastig lokaal uit te voeren. Gemeenten moeten daarom - daar waar dit noodzakelijk is voor een effectieve en efficiënte uitvoering van de Jeugdwet - overwegen op welke schaalgrootte zij bepaalde zaken gaan oppakken. Via bovenlokale samenwerking kan er bijvoorbeeld beter gewaarborgd worden dat er overal en altijd capaciteit voorhanden is (bij gecertificeerde instellingen waarmee de gemeenten een contract hebben afgesloten of een subsidierelatie zijn aangegaan) om specialistische jeugdhulp, kinderschermingsmaatregelen, jeugdreclassering en gesloten jeugdhulp te kunnen uitvoeren. Bovendien is bovenlokale samenwerking nodig om een voldoende geografische dekking van het stelsel van meldpunten te kunnen waarborgen.

De Jeugdwet geeft aan dat bij algemene maatregelen van bestuur nadere regels kunnen worden gesteld aan het opdrachtgeverschap van alle vormen van jeugdhulp.

Voor alle genoemde taken geldt dat onder andere de benodigde deskundigheid, de beperkte omvang van sommige doelgroepen en de schaal waarop sommige gespecialiseerde voorzieningen en aanbieders van voorzieningen zijn georganiseerd, belangrijke zaken zijn die overwogen moeten worden bij het bepalen van de schaalgrootte.

Relevante afwegingen – omvang en vormgeving samenwerkingsverbanden

Het is in eerste instantie aan de gemeenten zelf om te bepalen op welke schaalgrootte zij de uitvoering bovenlokaal organiseren. Gemeenten maken zelf afspraken maken over de wijze waarop zij de financiering van het aanbod organiseren en de financiële risico's (zoals de financiering van dure of zeer specialistische vormen van zorg) onderling verdelen.

In de zorg rond jeugdigen bestaan al veel regionale samenwerkingsverbanden. Gemeenten dienen daarom rekening te houden met, en zo mogelijk aan te sluiten bij, andere relevante samenwerkingsverbanden, waarbij de buitengrenzen van de verschillende samenwerkingsverbanden bijvoorbeeld hetzelfde kunnen zijn. Denk bij andere samenwerkingsverbanden ook aan het op overeenstemming gerichte overleg, zoals het ondersteuningsplan in het onderwijs met de besturen van samenwerkingsverbanden in het primair en voortgezet onderwijs.

Regionale samenwerkingsverbanden staan in het begin van 2014 voor een aantal grote opgaven en zullen uiterlijk aan het einde van het eerste kwartaal de aanbesteding (inbesteding en/of subsidie) moeten starten om zodoende voor het einde van 2014 de inkoop te hebben afgerond. Voor een gezamenlijke inkoop van het samenwerkingsverband is een juridisch arrangement (of afspraak) vereist. Dit kan zowel privaat- als publiekrechtelijk waarbij het kabinet gemeenten nadrukkelijk adviseert om de samenwerking in de jeugdzorg te passen in een gemeenschappelijke regeling om zodoende een aantal juridische, democratische en financiële waarborgen te garanderen.

Gemeentelijke taken kunnen alleen aan een gemeenschappelijke regeling worden overgedragen wanneer deze taken ook daadwerkelijk bij de gemeenten zijn belegd. Een gemeenschappelijke regeling voor de nieuwe jeugdtaken kan dan ook pas worden gesloten wanneer de Jeugdwet in werking is getreden. Tot die tijd kunnen gemeenten de besluitvorming voor het instellen van een nieuwe GR, dan wel het aanpassen van een bestaande GR (wanneer gebruik gemaakt wordt van een bestaand samenwerkingsverband) voorbereiden. In de tussentijd zullen de gemeenten veelal kiezen voor een lichtere publiek- of privaatrechtelijke samenwerking om de inkoop te kunnen realiseren, maar deze zal veelal voorbereidend zijn op een komende GR (maar niet alle gemeenten zullen hiervoor kiezen).

Doorlooptijd

De doorlooptijd voor het maken van zowel een privaatrechtelijke als een publiekrechtelijke samenwerking kan verschillen per geval. Dit is vaak afhankelijk van het aantal deelnemende gemeenten, het type taken dat wordt overgedragen, de politieke discussie over de samenwerking en in hoeverre de OR en gemeenteraden instemming moeten verlenen (en hoe vaak deze samenkomen – niet elke gemeenteraad komt wekelijks samen).

Gemeenten die privaatrechtelijke of een publiekrechtelijke samenwerking aangaan, moeten grofweg de volgende stappen doorlopen. Het maakt daarbij voor de doorlooptijd niet veel uit voor welke soort van publiekrechtelijke samenwerking er wordt gekozen (gemeenschappelijk openbaar lichaam, centrumgemeente, bedrijfsvoeringsvariant⁵):

- overleg en besluitvorming over welke taken worden overgedragen en hoe;
- opstellen gemeenschappelijke regeling/statuten;
- besluitvorming alle betrokken deelnemers;
- goedkeuring/voorleggen aan alle betrokken gemeenteraden;
- instemming organisatieverandering OR als hier een reorganisatie mee gepaard gaat (is niet in alle gevallen nodig);
- ontwikkeling opstart nieuwe samenwerkingsorganisatie (afhankelijk van de vorm van samenwerking).

Wanneer er snel duidelijkheid is over welke taken worden overgedragen, hoe dit gebeurt en wanneer de vergaderingen van de gemeenteraden (en OR) plaatsvinden, dan geldt in zijn algemeenheid (uitzondering daargelaten) dat, wanneer er sprake is van een nieuwe GR, er vanaf het moment van het eerste overleg over welke taken worden overgedragen tot besluitvorming door de raden, er een doorlooptijd geldt van circa 3 tot 5 maanden. Een privaatrechtelijke samenwerkingsovereenkomst kent vaak een korte doorlooptijd omdat instemming van de raad hier niet nodig is (de wethouder is verantwoordelijk en zal de raad informeren).

Ondersteuning Transitiebureau/BZK en VNG

Omdat dit behoorlijk specialistische kennis vraagt en sommige regio's ondersteuning kunnen gebruiken om tijdig klaar te zijn, is vanuit BZK en VNG aanvullende ondersteuning beschikbaar zijn voor de regio's die dat wensen. Vanuit het programma 'Gemeenten van de Toekomst' wordt dit gedaan door het accountmanagementteam dat contacten onderhoudt met regio's en gemeenten. Op basis van die gesprekken wordt bezien of bestuurlijke ondersteuning gewenst is middels een bezoek van de ambassadeurs of middels ambtelijke ondersteuning in de vorm van een workshop of training.

Inhoudelijke ondersteuning wordt geboden met een handreiking die is ontwikkeld om de verschillende opties van de juridische samenwerking inzichtelijker te maken. Ook wordt gemeenten ondersteuning-op-maat aangeboden, bijvoorbeeld bij het vastleggen van samenwerkingsarrangementen en het regionaal invullen van de opdrachtgeversrol (in de vorm van een simulatie) en het opstellen van overdrachtsdocumenten in de aanloop naar de gemeenteraadsverkiezingen. Ook op de thema's kosten- en risicoverevening, risicomanagement en de planning&control cyclus is een handreiking beschikbaar. Daarnaast zijn, samen met de provincies, in februari/maart 2014 regionale bijeenkomsten georganiseerd voor gemeentelijke financieel specialisten om hen onder meer te informeren over methoden voor kosten- en risicoverevening. Het Transitiebureau Jeugd heeft in februari 2013 met een handreiking over bovenlokale samenwerking uitgebracht.

Voor meer informatie: <http://gemeentenvandetoekomst.nl/item/Ondersteuningsprogramma-Vormgeving-Samenwerking-102412>

⁵ Dit betreft een nieuwe vorm van publiekrechtelijke samenwerking die is opgenomen in de huidige aanpassing van de Wgr die in de eerste helft van 2014 wordt behandeld door het parlement.

18b. Sturing en financiering: Wat moet er voor 1 januari 2015 geregeld zijn?

Gemeenten zijn vanaf 1 januari 2015 verantwoordelijk voor de inkoop van ondersteuning vanuit de Wmo en de Jeugdwet. Hieronder bespreken we wat gemeenten georganiseerd moeten hebben om dit daadwerkelijk te doen. Uitgangspunt is, dat de ondersteuning betaalbaar is (gemeenten de beoogde besparingen realiseren) en de kwaliteit en continuïteit (beschikbaarheid) van de ondersteuning geborgd zijn. Om dit vanaf 1 januari 2015 daadwerkelijk te realiseren, moeten de gemeenten een aantal zaken hebben georganiseerd:

Toegang:

- Inrichting van een structuur waarin het toegangsbesluit voor niet vrij toegankelijke zorg helder (en rechtmatig) gemandateerd is. Onderdeel hiervan is het vormgeven van de consultatie, waardoor toegangsprofessionals inhoudelijk kunnen escaleren voor (advies op) het toegangsbesluit. Daarnaast is er een (klachten)procedure ingericht zodat burgers die het niet eens zijn met het besluit, kunnen escaleren.
- Verwijsstromen zijn in kaart gebracht (huisarts, tussenaanbieders, etc.) en kunnen worden gevolgd in de nieuwe situatie.

Bekostiging

- Er zijn afspraken gemaakt die de voor continuïteit van de dienstverlening benodigde 'zachte landing' voor aanbieders mogelijk maken: afdoende budgetzekerheden/garanties zijn vastgesteld.
- Gemeenten verlenen de zorg via taakstellende budgetten. Gelden die voor zorg zijn bedoeld, worden ook aan zorg uitgegeven. Binnen de begroting creëren gemeenten buffers voor onvoorziene uitgaven en financiële tegenvallers.
- Er zijn beslissingen over PGB en eigen bijdrage genomen.

Inkoop

Er zijn (gezamenlijke) afspraken over de vormgeving van het inkoopproces waarmee de gemeente de benodigde ondersteuning contracteert.

- Vooraf staat vast hoe de gemeente risico's vereent.
- Er is een planning-en-controlcyclus om op contracten (bij) te sturen.
- Ten aanzien van de inkoop van ondersteuning is een backoffice ingericht.
- Gemeenten kunnen hun kosten en resultaten horizontaal, naar de burger, via de gemeenteraad verantwoorden.
- Benodigde samenwerking en zakelijke afspraken met verzekeraars/zorgkantoren zijn gemaakt.

Uitvoering en gemeentelijke organisatie:

- Positionering inkoopproces
- Accounthouderschap
- Budgetbeheer P&C
- Verantwoording
- Er zijn contracten met aanbieders.

In de handreiking *Sturing en bekostiging van de Tweede lijn* is het volgende stappenplan beschreven⁶:

Sturing en bekostiging. Route naar 2015: veel moet in 2014 al op poten staan

Voordat gemeenten zover zijn als hierboven geschetst, moeten zij in de loop van 2014 nog een aantal keuzen moeten maken. Deze zijn hieronder beschreven. We gaan er hierbij vanuit dat gemeenten hun inhoudelijke visie en uitgangspunten op ondersteuning reeds hebben gedefinieerd. Voor het jeugdhulpdeel is dit veelal opgenomen in het regionale transitiearrangement.

⁶ Tekst deels overgenomen uit handreiking *Sturing en bekostiging van de Tweede lijn*, december 2013, hst. 11; bewerkt tbv dit spoorboekje jeugd.

De exacte tijdslijn en fasering zal per gemeente verschillen. Aanbieders zijn er bij gebaat als zij op korte termijn (begin 2014) duidelijkheid krijgen over budgetten en (mogelijke) garanties, zodat zij intern de juiste stappen kunnen nemen om voor te sorteren op de plannen van de gemeenten. Ook de gemeente (planning) heeft op korte termijn zekerheid nodig over bijvoorbeeld of en hoe verevening gaat lopen, omdat dat invloed heeft op de door de gemeente te budgetteren voorzieningen voor onverwachte fluctuaties in vraag naar ondersteuning (te beschrijven in de kadernota begin 2014).

Het opbouwen van infrastructuur in de wijk heeft ook grote urgentie, zodat er voldoende tijd is om te 'oefenen' en 2015 te starten met een zo stevig mogelijke voordeur. De inkooporganisatie moet uiterlijk in de eerste helft van 2014 operationeel zijn, ook (juist) indien dit in samenwerking met andere gemeenten gebeurt. Hieronder zijn de te maken keuzen opgesomd:

- Toegang
 - beleid vaststellen rondom mandatering van het toegangsbesluit, regierol van SWT of andere basisvoorzieningen na verlenen van toegang tot de tweedelijns, escalatie- en klachtenprocedures;
 - besluiten hoe expertadvies beschikbaar te stellen aan wijkteams bij toegangsbesluiten.
- Bekostiging en contractvoorwaarden
 - keuze maken welke aanbieders worden gecontracteerd, met welke vorm (subsidie of aanbesteding, en daarbinnen welke subsidievorm) en volgens welke bekostigingsvorm (functie of PxQ en varianten);
 - keuze maken of bestaande contract-/subsidieafspraken worden overgenomen;
 - keuze maken op welke manier gemeenten met aanbieders willen samenwerken (o.a. meerjarige afspraken of niet);
 - keuze maken ten aanzien van overnemen huidige bekostigingssystematiek voor overgangsfase.
- Inkoopstructuur
 - keuze maken op welk schaalniveau welk type ondersteuning wordt ingekocht;
 - bepalen op welk vlak met welke gemeenten wordt samengewerkt;
 - visie bepalen met samenwerkende gemeenten voor deze inkoop;
 - besluiten of en zo ja op welke manier risico's worden verevend;
 - bepalen op welke parameters de gemeente horizontaal naar de burgers verantwoordt;
 - bepalen hoe aanbieders hun kosten en resultaten verantwoorden (al dan niet in afstemming met andere gemeenten);
 - inrichten van kortcyclisch contractmanagement (waaronder bijvoorbeeld een evaluatie-instrument om voortgang van transformatie te kunnen monitoren);
 - keuze maken ten aanzien van cashflowbeheer (met name bij gezamenlijke inkoop);
 - bepalen op welke wijze samen te werken met verzekeraars/zorgkantoren;
 - bepalen of gemeente gebruik wil maken van expertise van huidige zorginkopers (van bijvoorbeeld het zorgkantoor) voor overgangsfase.
- Algemeen
 - opstellen van beleid ten aanzien van bovenstaande keuzen en deze vastleggen in verordeningen en regelingen.

Bovenstaande tekst geeft een korte samenvatting van welke stappen er moeten worden gezet. In de handreiking vindt de lezer per paragraaf keuzen die gemeenten moeten maken en zaken die (daarna) moeten worden geregeld.

Uiterlijk begin april komt een handreiking beschikbaar die ingaat op de mogelijkheden die gemeenten (wettelijk) hebben om hun pgb-beleid vorm te geven. De handreiking schetst onder andere het wettelijk kader, en geeft gemeenten handvatten over een invulling van het pgb die aansluit bij de gewenste beleidsdoelen

Belangrijke nadere informatie:

- landelijke transitiearrangementen en samenwerking met bovenregionaal werkende zorgaanbieders;
- landelijke afspraken over inkoop jeugd-ggz;
- bestuurlijke afspraken over duidelijkheid over het macrobudget en continuïteit functies van huidige BJZ's.

18c. Kwaliteit en toezicht

Een belangrijke reden van de transitie van de jeugdzorg is het verbeteren van de kwaliteit van de jeugdhulp in Nederland, die aansluit bij VWS-kwaliteitsregelgeving. Ook komt er een landelijk georganiseerd toezicht, uitgevoerd door de Rijksinspectie. Certificering geldt alleen voor instellingen die jeugdbeschermingsmaatregelen en jeugdreclasseringstaken uitvoeren. Zaken die in de gemeente geregeld moeten worden zijn:

- kwaliteitsplan;
- toetsingskader kwaliteit hulpverlener;
- borging van deskundigheidsbevordering;
- eisen commissie Rouvoet;
- HKZ-eisen.

Afhankelijkheden

Gemeenten zijn voor een adequate inkoop afhankelijk van een tijdige publicatie door het Rijk van de wettelijke kwaliteitseisen en het normenkader van de certificering. Hierop moeten zij immers hun bestek of programma van uitvoering baseren en contracten met jeugdhulpaanbieders aangaan. Ook zijn gemeenten afhankelijk van tijdige certificering van instellingen die jeugdbeschermingsmaatregelen en jeugdreclassering mogen uitvoeren.

Kwaliteitseisen voor jeugdhulpaanbieders

De kwaliteitsbepalingen van de Jeugdwet krijgen vorm naar analogie van andere zorgwetten (de Wgbo, de Wkcz, de Wmcz en de Kwaliteitswet zorginstellingen (en in de toekomst mogelijk de Wcz). Voor de individuele gezondheidszorg - waaronder de jeugd-ggz - blijft de Wet BIG gelden.

Jeugdhulpaanbieders moeten voldoen aan kwaliteitseisen, waaronder de norm van verantwoorde hulp, analoog met de Kwaliteitswet Zorginstellingen. Gemeenten bewaken dat de aanbieders waarmee contractrelaties worden aangegaan voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen. Preventie valt niet meer onder het begrip jeugdhulp. Dit betekent dat ook de wettelijke kwaliteitseisen niet van toepassing zijn op preventie.

Vooruitlopend op de invoering van de Jeugdwet wordt professionalisering van de beroepsbeoefenaren in de jeugdzorgsector en bij justitieorganisaties gestimuleerd. Daartoe is een afzonderlijk wetsvoorstel bij de Tweede Kamer ingediend.⁷ De gekozen aanpak om de professionalisering van twee beroepen in de jeugdzorg (door een norm voor verantwoorde werktoedeling in te stellen), wordt door de veldpartijen breed gedragen. Hun betrokkenheid maakt het mogelijk het genoemde wetsvoorstel vorm te geven en waarborgt de brede implementatie ervan in de praktijk. Een en ander leidt tot de verdere professionalisering van de sector en een grotere vakbekwaamheid van professionals werkzaam in de jeugdzorg. Hiermee wordt een forse kwaliteitsimpuls gegeven. De norm van de verantwoorde werktoedeling en daarmee de verplichting om geregistreerde jeugdprofessionals in te zetten, is de afgelopen jaren ontwikkeld met partijen in en rond de jeugdzorg. In de Jeugdwet zal deze een bredere werking krijgen. In de zomer van 2013 is onderzoek uitgevoerd naar de verschillende kwaliteitssystemen in de huidige sectoren.⁸ Op basis van dit rapport is geconcludeerd dat beroepsregistratie, naast andere kwaliteitsinstrumenten, een waardevolle manier is om kwaliteit van hulpverlening en transparantie te borgen. Het is nodig dat alle sectoren tijd en gelegenheid krijgen voor de gezamenlijke invulling van een breed opgezet en gedragen kwaliteitskader. Dit biedt de aanbieder handvatten bij de beoordeling of de inzet van een geregistreerde professional al dan niet noodzakelijk is. Consequentie van het onderzoek kan zijn dat in de amvb (op grond van de Jeugdwet) wordt voorzien in een overgangsregeling, teneinde alle sectoren de kans te geven om zich voor te bereiden op deze werkwijze.

⁷ Kamerstukken II 2012/13, 33 619.

⁸ Kamerstukken II 2013/14, 33 684, nr. 12.

Certificering

Het Rijk draagt zorg voor certificering van instellingen die jeugdbeschermingsmaatregelen en jeugdreclassering mogen en willen uitvoeren. Het Rijk heeft hiervoor een certificeringsbevoegde ZBO aangewezen, namelijk het Keurmerkinstituut (www.keurmerk.nl).

Het certificaat geeft bevoegdheid tot het uitvoeren van één van de werksoorten kindbescherming en jeugdreclassering of voor allebei. Uitvoerende organisaties kunnen zich sinds 1 oktober 2013 aanmelden voor certificering. Dit kunnen zowel de huidige uitvoerders JB/JR (Bureaus Jeugdzorg en landelijk werkende instellingen) zijn of andere organisaties die ambiëren JB/JR te gaan uitvoeren vanaf 2015. Uitvoerende organisaties JB/JR hebben nog een jaar (2014) om zich te laten certificeren, zodat gemeenten afspraken met hen kunnen maken voor uitvoering JB/JR vanaf 1 januari 2015.

Maar de regio's zullen veel sneller helderheid willen hebben over welke uitvoerende organisaties JB/JR zich aanbieden in de regio, zodat zij de decentralisatie goed kunnen voorbereiden. Dit vraagt om spoedige aanmelding van uitvoerende organisaties voor een certificatie-traject bij het Keurmerkinstituut.

In november 2013 is een handreiking over gecertificeerde instellingen gepubliceerd op www.voordejeugd.nl.

Toezicht en handhaving

Voor het toezichtregime wordt aangesloten op het vereenvoudigde kwaliteitsregime. Bij één wettelijk kwaliteitsregime past één toezichthouder. Om overlap tussen toezicht door het Rijk en de gemeenten te voorkomen, wordt gekozen voor landelijk toezicht door de Rijksinspectie (Inspectie Jeugdzorg, Inspectie voor de Gezondheidszorg en de Inspectie VenJ).

- de landelijk werkende Rijksinspectie (IJZ, IGZ en IVenJ) houdt toezicht op de kwaliteit in algemene zin en op alle wettelijke kwaliteitseisen aan instellingen en professionals;
- de landelijk werkende Rijksinspectie wordt belast met handhaving op een vergelijkbare wijze als thans de IGZ handhaaft;
- de handhavingsinstrumenten van de IJZ worden uitgebreid en meer in overeenstemming gebracht met de handhavingsinstrumenten van de IGZ, zoals bijvoorbeeld de bestuurlijke boete.

De wijze van samenwerking tussen de inspectie en gemeenten - zodat de inspectie rekening kan houden met de behoeften van gemeenten - worden door de inspecties en VNG/gemeenten uitgewerkt in het Afsprakenkader toezicht. Dit komt in het voorjaar van 2014 beschikbaar.

Onafhankelijk vertrouwenspersoon

Gemeenten zijn er voor verantwoordelijk dat jeugdigen een beroep kunnen doen op een onafhankelijk vertrouwenspersoon. Dit geldt ook voor hun ouders en pleegouders die gebruik maken van hulpaanbod, en/of op wie een kindbeschermingsmaatregel van toepassing is, of ten aanzien van wie jeugdreclassering wordt uitgevoerd, en/of bij wie het advies- en meldpunt huiselijk geweld en kindermishandeling betrokken is. Het college, gecertificeerde instellingen en jeugdhulpinstellingen hebben de plicht deze vertrouwenspersoon zijn werk te laten doen. De vertrouwenspersoon is werkzaam bij een rechtspersoon met volledige rechtsbevoegdheid die onafhankelijk van het college en de genoemde instellingen. Bij algemene maatregel van bestuur worden regels gesteld met betrekking tot de taken en bevoegdheden van vertrouwenspersonen en de verplichtingen van jeugdhulpaanbieders en gecertificeerde instellingen. Zie www.voordejeugd.nl voor factsheet over vertrouwenspersoon.

Klachtenregeling en medezeggenschap

Jeugdhulpaanbieders dragen zorg voor een klachtenregeling en medezeggenschap wanneer deze organisatie uit meer dan 10 personen bestaat. De bepaling met betrekking tot de klachtenregeling is afgeleid van die voor zorgaanbieder in de Wkcz. Deze bepaling verplicht de jeugdhulpaanbieder en de gecertificeerde instelling om een klachtenregeling te treffen. De bepaling met betrekking tot medezeggenschap is in overeenstemming met de bepalingen over medezeggenschap in de zorgsector in de Wet medezeggenschap cliënten zorginstellingen.

Actoren

- gemeente
- ouders en jongeren/cliëntenraden
- Rijk
- Inspectie
- aanbieders

Ondersteuning vanuit het Transitiebureau Jeugd

Het Transitiebureau Jeugd komt in het eerste kwartaal van 2014 met een informatiebrochure met daarin een overzicht van wettelijke en andere kwaliteitseisen.

In het kader van professionalisering wordt in het eerste kwartaal van 2014 een Factsheet over het professionaliseringstraject gepubliceerd. Dit om de consequenties van het professionaliseringstraject in de Wet op de jeugdzorg voor het nieuwe stelsel uiteen te zetten. Deze factsheet is gericht op gemeenten en andere partijen.

Op het gebied van pleegzorg komt er begin 2014 een afspraak tussen VNG en JN over de toepassing van het kwaliteitskader voorbereiding en screening van aspirantpleegouders).

In mei 2014 komt een advies beschikbaar over de positionering van de onafhankelijke vertrouwenspersoon.

18d. Organiseren van inzet van passende hulp (toeleiding) en vraagverheldering

Gemeenten krijgen de verantwoordelijkheid om de toegang tot de jeugdhulp op een laagdrempelige en herkenbare manier te organiseren. Hierbij gaat het om de loketfunctie, de vraagverheldering, triage, doorverwijsfuncties en het inschakelen van passende hulp. Toeleiding naar zorg is het samenspel van activiteiten dat leidt tot het realiseren van ondersteuning en hulp. Toeleiding naar zorg kent een aantal praktische activiteiten - overdracht van informatie, begeleiding naar zorg, afspraken maken over voorwaarden waaronder hulp of behandeling plaatsvindt et cetera - die ervoor moeten zorgen dat de ondersteuning en hulp adequaat en snel tot stand komt. Denk daarbij ook aan de functies voorlichting, motiveren en zicht houden op het halen van de doelen. Gemeenten zijn vrij in de wijze waarop zij dit willen organiseren. Bijvoorbeeld via wijkteams, het CJG, jeugdhulpaanbieders of via scholen.

In de Jeugdwet is opgenomen dat de huisarts niet alleen naar jeugd-ggz mag doorverwijzen, maar naar alle vormen van jeugdhulp. Dit geldt ook voor een medisch specialist of een jeugdarts. Voorwaarde is dat gemeenten goed kunnen sturen op volumebeheersing en dit vorm geven vanuit de gedachte: één gezin, één plan en één regisseur.

Zaken die daar bij horen zijn:

Instellen wijkteam of regionaal samenwerkend team:

- bepalen scope van het team (afstemming met andere voorzieningen);
- organisatorische en juridische inrichting werkorganisatie;
- personeelsorganisatie;
- ondersteuning door ict;
- sturing;
- verantwoording;
- inrichten specialistisch schakelpunt;
- overdrachtsplan personeel.

Toegang tot lokale basisvoorzieningen:

- afspraken kader huisartsen;
- afspraken met jeugdgezondheidszorg;
- afspraken kader voorschoolse voorzieningen;
- afspraken passend onderwijs;
- afspraken Welzijn / andere d's;
- afspraken kader basis GGZ.

Toegang tot bovenregionale voorzieningen:

- protocol zorgmeldingen;
- protocol spoedzorg / crisisdienst;
- aansluitingsmodel AMHK;
- afspraken kader RvdK melding en registratie;
- afspraken kader Bovenregionale /landelijk aanbod;
- protocol JB/JR en veiligheidshuis.

Calamiteiten:

- calamiteitenplan;
- incidenten registratie en inspectie jeugdzorg;
- communicatieprotocol (college/ raad en werkorganisatie).

Nut en noodzaak

Belangrijk thema bij de transitie, maar vooral de transformatie van de jeugdzorg, is de manier waarop de toegang en de vraagverheldering plaatsvinden. De rol van de huisarts vraagt daarbij om speciale aandacht, zie ook afspraken met jeugdgezondheidszorg in deze handreiking. Een functioneel ontwerp 'Zorg voor jeugd' hier.

Afhankelijkheden

Dit thema is afhankelijk van de gemaakte keuzes in het beleidsplan en het plan van aanpak.

Afspraken over de inrichting in het voorjaar van 2014

Om de inzet van passende hulp te garanderen moeten er afspraken gemaakt zijn over de inrichting van de toegangsfunctie, financiering en organisatie van de toegangsfunctie en over kwaliteit en casemanagement. Ook moeten er afspraken worden gemaakt met de Raad van de Kinderbescherming, scholen en artsen m.b.t. toegang en doorverwijzing. Deze afspraken moeten uiterlijk in het voorjaar van 2014 gemaakt zijn. Zie voor informatie over afspraken met jeugdgezondheidszorg de handreiking *Een functioneel ontwerp 'Zorg voor jeugd'* [deze webpagina](#).

Vraagverheldering

In een gesprek met de jeugdige, de ouders en het sociale netwerk (waaronder bijvoorbeeld familie, kinderdagverblijf of de school) wordt in beeld gebracht wat de hulpvraag is, wat de persoonlijke situatie is en op welke manier de eigen kracht van de jeugdige, het gezin en het sociale netwerk kan worden ingezet. Als het probleem niet zelf opgelost kan worden, wordt bekeken welke jeugdhulp het meest passend is. Dit door zorgvuldig het gesprek te voeren en de juiste deskundigheid op het juiste moment bij dit gesprek te betrekken. De jeugdige en zijn ouders zijn daarbij uitgangspunt. De inzet van specifieke expertise zal op het juiste moment binnengehaald worden.

Familiegroepsplan

Volgens de Jeugdwet hebben jongeren en hun ouders het recht om een eerst familiegroepsplan te maken. Bij zo'n plan wordt er eerst in iemands omgeving gekeken welke oplossingen er zijn. Dit moet zijn verankerd in het toeleidingsproces.

Inzet van deskundigen bij vraagverheldering

De gemeente krijgt de verantwoordelijkheid voor de inzet van deskundigen bij de besluitvorming. De gemeente dient zich een beeld te kunnen vormen van de problemen van een jeugdige of zijn ouders en moet eenvoudige vragen direct af kunnen doen en bij complexere vragen of problemen kunnen inschatten welke deskundige de jeugdige of zijn ouders het best kan helpen.

Huisarts, medisch specialist en jeugdarts

In de wet is opgenomen dat gemeenten, huisartsen en zorgverzekeraars onderling afspraken maken over de voorwaarden waaronder, en de wijze waarop de huisarts, medische specialisten en jeugdartsen de verwijzing naar jeugdhulp plaatsvindt.

Tweetrapsraket toeleiding

De gemeente bepaalt middels een verordening welke vormen van jeugdhulp vrij-toegankelijk zijn en welke niet. Bij de bepaling van de uiteindelijke jeugdhulp die een jeugdige krijgt in het kader van een niet vrij-toegankelijke voorziening, is sprake van een soort tweetrapsraket. Allereerst heeft de jeugdige een verwijzing nodig van een deskundige van een sociaal wijkteam of een GJG, van een huisarts, een medisch specialist of een jeugdarts op basis van professionele standaarden (stap 1). Na een dergelijke verwijzing staat echter nog niet precies vast welke (behandel)vorm van jeugdhulp (dus welke voorziening) een jeugdige of zijn ouder precies nodig heeft. In de praktijk zal het de jeugdhulpaanbieder (bijvoorbeeld de jeugdpsychiater) zelf zijn die na de verwijzing beoordeelt welke voorziening precies nodig is. Deze aanbieder bepaalt dus daadwerkelijk de inhoud van de zorg en hij zal zijn oordeel mede baseren op de protocollen en richtlijnen die voor een professional de basis van zijn handelen vormt (stap 2). De jeugdhulpaanbieder heeft zich daarbij ook te houden aan de algemene afspraken die hij daarover met de gemeente heeft gemaakt in het kader van de contract- of subsidierelatie, en met de regels die de gemeente bij verordening heeft gesteld omtrent het vrij-toegankelijke en niet vrij-toegankelijke deel van het aanbod. Op deze manier kan de gemeente op een hoger niveau sturen op de inzet van jeugdhulp.

Meldpunt AMHK

De gemeente krijgt de verantwoordelijkheid om bovenlokaal één Advies en meldpunt voor huiselijk geweld en kindermishandeling (AMHK) in te stellen en in stand te houden. Deze samenvoeging is via de Jeugdwet wettelijk verankerd in de Wmo. Er is gekozen voor de Wmo en niet de Jeugdwet omdat het niet logisch is om een meldpunt dat bedoeld is voor de hele bevolking te verankeren in een wet die zich specifiek richt op jeugdigen. De VNG heeft een ondersteuningsprogramma ingericht. Op www.vng.nl staat hier meer over.

Crisisopvang

De toeleiding naar crisishulp moet worden ingericht. Hierbij is regionale samenwerking nodig.

Verwijsindex: sluitend en effectief elektronisch signaleringssysteem

In de Jeugdwet zijn de bepalingen betreffende de verwijsindex risicojongeren (VIR) overgenomen uit de Wjz. Nieuw is dat de gezinsfunctionaliteit - die het mogelijk maakt dat hulpverleners van elkaars betrokkenheid bij andere jeugdigen binnen eenzelfde gezin op de hoogte worden gesteld - is opgenomen in het wetsvoorstel.

Aandachtspunten bij toegang/toeleiding zijn:

- competenties personeel;
- hoe het eerste contact plaatsvindt (digitaal, telefonisch, face-to-face et cetera);
- netwerk met nieuwe aanbieders, sociale kaart van de gemeente;
- communicatie met cliënten, gespreksleidraad;
- criteria voor de toegang;
- waar de vraagverheldering plaatsvindt. Worden activiteiten bij het Wmo-loket goed op elkaar afgestemd?
- of vraagverheldering in lijn met de uitgangspunten van de Jeugdwet plaatsvindt;
- waar het recht op een familiegroepsplan bij de toegang/toeleiding verankerd is.

Actoren

- ouders en jongeren
- gemeente
- aanbieders
- Raad voor de Kinderbescherming
- (huis)artsen

Ondersteuning Transitiebureau

Het Transitiebureau Jeugd heeft samen met VNG, het Transitiebureau Wmo en een aantal grote gemeenten de handreiking *Sociale wijkteams in ontwikkeling. Inrichting, aansturing en bekostiging* (juli 2013) opgesteld. De handreiking is beschikbaar op de voordejeugd.nl

Tevens is de handreiking met inrichtings- en uitvoeringsmodellen voor gemeenten *Een functioneel ontwerp 'Zorg voor jeugd'* beschikbaar op de website voordejeugd.nl [via deze link](#).

Een handreiking over crisis komt in maart/april beschikbaar.

18e. Sluitend en genoegzaam aanbod

Gemeenten moeten er in de toekomst zorg voor dragen dat er sprake is van een toereikend aanbod. Daarbij gaat het om ondersteuning, hulp en zorg aan jeugdigen, gezinnen en medeopvoeders. Het aanbod wordt integraal en op laagdrempelige wijze aangeboden en voldoet aan de (landelijk dan wel lokaal geformuleerde) kwaliteitseisen.

Nut en noodzaak

Sluitend aanbod: de gemeente moet er in de toekomst zorg voor dragen dat de ondersteuning, hulp en zorg aan jeugdigen, gezinnen en medeopvoeders integraal en op laagdrempelige wijze wordt aangeboden.

Afhankelijkheden

De invulling van dit thema is afhankelijk van de keuzes die zijn gemaakt in het beleidsplan. Het aanbod moet voldoen aan de geformuleerde kwaliteitseisen zoals bij het thema 'kwaliteit' aan de orde is.

De gemeente geeft in haar beleidsplan aan hoe ze preventie en de laagdrempelige en herkenbare jeugdhulp organiseert. De gemeente dient de jeugdhulp in samenhang met de jeugdgezondheidszorg en de maatschappelijke ondersteuning uit te voeren. Bij een interventie wordt uitgegaan van de eigen kracht en het sociale netwerk van de betrokken jeugdigen en hun ouders en is de inzet gericht op herstel en versterking daarvan. Ook vindt afstemming plaats met eventuele ondersteuning op school (inclusief de leerplichtambtenaar en de Regionale Meld en Coördinatie punten (RMC) voor voortijdig schoolverlaters), werk en inkomen en politie en justitie.

Kindertelefoon

In de Jeugdwet is opgenomen dat gemeenten zorg moeten dragen voor een anonieme adviesfunctie, welke nu bestaat in de vorm van de Kindertelefoon. De functie is in de wet techniekonafhankelijk beschreven, aangezien de telefoon over een aantal jaren misschien niet meer het belangrijkste communicatiemiddel is. Het wordt aan gemeenten overgelaten hoe ze deze functie invullen. De gemeenten hebben inmiddels afgesproken deze functie landelijk te borgen. Zie www.vng.nl.

Toereikend aanbod van jeugdhulp en gecertificeerde instellingen

Gemeenten dienen ervoor te zorgen dat ieder kind, dat in enigerlei vorm jeugdhulp nodig heeft, deze daadwerkelijk krijgt. De gemeenten zijn dus verantwoordelijk voor een kwalitatief en kwantitatief toereikend aanbod van de verschillende vormen van jeugdhulp en van gecertificeerde instellingen die de kinderschermingsmaatregelen en jeugdreclassering uitvoeren. In het beleidsplan moet aangegeven staan op welke wijze de gemeenteraad en het college zich hebben vergewist van de behoeften van kleine doelgroepen. Hierbij moet worden gedacht aan kleine groepen jeugdigen die hoog specialistische zorg nodig hebben.

Specialistische jeugdhulp

Conform het Regeerakkoord wordt ook de jeugd-ggz en jeugd-AWBZ overgeheveld naar gemeenten. Inmiddels hebben gemeenten landelijke afspraken gemaakt.

Landelijke afspraken en bovenregionale aanbieders

Het landelijke transitiearrangement van de VNG beschrijft de afspraken tussen alle gemeenten en de zorgaanbieders die (mogelijk) in aanmerking komen voor landelijke afspraken voor specialistische functies gericht op de volgende onderwerpen:

- continuïteit in 2015 van zorg voor cliënten die per 31 december 2014 in zorg zijn of een indicatie hebben voor de zorg (wachtlust);
- continuïteit van de zorginfrastructuur in 2015 voor cliënten die deze zorg nodig hebben;
- het inventariseren van frictiekosten en het vaststellen van frictiekosten beperkende maatregelen;
- uitgangspunten voor de beoogde werkwijze van de landelijke afspraken voor specialistische functies vanaf 2015 en verder, en een schets van het proces om de afspraken voor 1 januari 2015 te hebben vastgelegd. Daar waar in deze notitie wordt gesproken over landelijke afspraken, wordt het vervolg en de uitwerking van dit landelijk arrangement na 31 oktober 2013 bedoeld.

Het landelijk transitiearrangement heeft de status van een intentieverklaring, maar is niet vrijblijvend. In de periode vanaf 31 oktober 2013 en doorlopend in 2014 worden de in het landelijk transitiearrangement gemaakte afspraken verder geconcretiseerd, uitgewerkt en door partijen afgestemd.

Het landelijk transitiearrangement is een tussenstap om te komen tot landelijke afspraken voor specialistische jeugdzorg. Deze gelden vanaf 1 januari 2015 voor in beginsel drie jaar. Het landelijk transitiearrangement vormt daarmee een kader voor de nadere uitwerking van de landelijke afspraken waar partijen zich aan houden, en geldt voor het jaar 2015.

De VNG-subcommissie Jeugd besloot in december 2013 tot een aantal acties voor een betere aansluiting tussen vraag en aanbod voor bovenregionaal georganiseerde zorg. Eén daarvan is de ontwikkeling van modelovereenkomsten. De uitwerking van de landelijke (inkoop)afspraken vormen een bruikbaar model voor dergelijke modelovereenkomsten.

Specifieke zorgfuncties

De modelovereenkomst kan een gemeente of regionaal samenwerkingsverband gebruiken voor specifieke zorgfuncties. De zorgfuncties waarvoor de VNG modelovereenkomsten gaat uitwerken:

- a. LVG: ZP 4 en 5 (het deel dat niet onder landelijke afspraken valt)
- b. Gespecialiseerde pleegzorg
- c. JeugdzorgPlus
- d. Specialistische onderdelen van academische centra voor kinder- en jeugdpsychiatrie/crisis zorg
- e. Verslavingszorg
- f. Kinderdienstencentra

Meer info www.vng.nl

Er is een speciale themapagina over landelijke inkoop: www.vng.nl/landelijke-inkoop-jeugdzorg

Pleegzorg

Op het gebied van pleegzorg komt in 2014 een brochure met informatie over de pleegzorg beschikbaar voor gemeenten.

Actoren

- gemeenten
- ouders en jongeren
- provincie
- aanbieders

18f. Interne processen

Het invoeren van de nieuwe taken voor gemeenten op grond van de Jeugdwet betekent dat de bestaande interne processen goed tegen het licht moeten worden gehouden. Op tal van punten zullen er aanpassingen gedaan moeten worden om als gemeente goed de verantwoordelijkheid op zich te kunnen nemen. De volgende interne processen moeten in ieder geval worden doorlopen om de nieuwe taken o.g.v. de Jeugdwet goed te kunnen uitvoeren:

a. van programma naar lijnsturing

Het jaar 2014 staat nog in het teken van de transitie, maar in 2015 zal dat de transformatie binnen de gemeentelijke organisatie zijn. Zoals hierboven reeds aangegeven, gaat het bij de transitie om het overbrengen van alle jeugdtaken naar de gemeenten, terwijl het bij de transformatie veel meer gaat om het vormgeven van de inhoudelijke taken. In de transitiefase zijn er andere competenties vereist dan in de transformatiefase. Het overbrengen van de taken naar gemeenten geschiedt in vele gevallen via projectmatig of programmammatig werken. Voor deze werkzaamheden worden dus ook competenties verwacht op het gebied van project- en programmamanagement. Wanneer de transitiefase overgaat naar de transformatiefase zullen ook de medewerkers binnen de gemeente de nadruk meer moeten gaan leggen op hun structurele inhoudelijke rol bij de uitvoering van het jeugdbeleid. Dan liggen de competenties veel meer op het terrein van verbinden, regisseren en communiceren, terwijl de hoofdlijnen van het inhoudelijke jeugdbeleid vanzelfsprekend ook tot de expertise van de gemeentelijke medewerkers moet behoren. In aanmerking nemende dat alleen al de justitiële kant van de jeugdzorg een nieuwe loot aan de gemeentelijke stam is, moet hier veel in worden geïnvesteerd.

b. het regelen van de juiste financiële kaders

De budgettaire verantwoordelijkheden van gemeenten nemen zeer fors toe, als gevolg van de transities in het sociaal domein. Gemeenten doen er goed aan om een financieel arrangement te maken, waarin niet alleen aandacht wordt besteed aan de financiering van de jeugdzorg, maar ook aan de andere twee transities. Immers, alleen door gebruik te maken van een ontschotte financieringsstroom kan er optimaal en integraal zorg worden verleend, zeker in gevallen waar er sprake is van een meervoudige zorgvraag. In dit financieel arrangement dient tevens te worden beschreven hoe er wordt omgegaan met het opvangen van bezuinigingen en eventuele tegenvallers bij de uitvoering van het beleid. Daarnaast zullen de budgetverantwoordelijkheden (inclusief budgetbeheer en –bewaking) moeten worden vastgelegd en gemandateerd.

c. het op orde brengen van de formatie

De transitie van de jeugdzorg betekent dat er ook doelgroepuitbreiding plaatsvindt bij de gemeente, dat er meer taken op het bord van de gemeente komen te liggen, terwijl dit allemaal met de nodige zorgvuldigheid en tijdigheid moet worden uitgevoerd. Het is zaak om zo snel als dat mogelijk is een inschatting te maken welke formatieve uitbreiding in de gemeentelijke organisatie dit met zich meebrengt. Het gaat daarbij niet alleen om formatie in het primair proces, maar ook in ondersteunende processen (o.a. ICT, P&O, financiën, etc.).

In het kader van regionaal samenwerken zullen formules bedacht moeten worden die antwoord geven op de vraag wat er toegerekend mag worden als bijvoorbeeld een centrumgemeente de technische inkoopfunctie gaat uitvoeren. Er zijn grote gemeenten die overwegen om van een formule uit te gaan die door sommige verzekeraars wordt gehanteerd bij grote volumes: 2% van het zorgvolume is dan nodig om deze inhoudelijk (50%) en bedrijfsmatig (50%) weg te zetten. Hierbij is er natuurlijk een verschil tussen grote en kleine gemeenten en tussen startende activiteiten en routineactiviteiten.

Grote gemeenten zijn in het voordeel omdat ze intern massa kunnen maken. Als gemeenten een paar jaar verder zijn, zal ook routine meer een rol spelen. Regionaal samenwerken is dan ook zeer voor de hand liggend, ook op de onderdelen die niet wettelijk voorgeschreven regionaal moeten worden opgepakt, zoals de GGZ en AWBZ.

d. het monitoren van de uitvoering van het jeugdbeleid

Een belangrijk onderdeel van het jeugdbeleid is de wijze waarop de uitvoering ervan wordt gemonitord. Het betreft immers een nieuwe taak, waarbij er nauwelijks kan worden teruggevallen op bekende patronen binnen de gemeentelijke organisatie. Om de uitvoering van het beleid tijdig te kunnen bijsturen waar dat opportuun is, is het belangrijk goed na te denken over de wijze waarop verantwoording wordt gevraagd aan aanbieders over hun werkzaamheden. Er moet derhalve een goede monitor aanwezig zijn. Daarnaast levert deze monitor de nodige gegevens gaan op, om aan de gemeenteraad tijdig te kunnen verantwoorden, niet alleen beleidsinhoudelijk, maar ook in financiële zin. Gegeven de omvang en impact van deze nieuwe taak op gemeentelijk niveau, zal de gemeenteraad naar verwachting nauwgezet op de hoogte willen blijven van de voortgang.

e. het realiseren van een goede ict-voorziening

Voor een efficiënte en effectieve uitvoering van het jeugdbeleid is een adequate ict-voorziening onontbeerlijk. Niet alleen binnen de gemeente moet er snel en zorgvuldig worden gecommuniceerd (en bij een integrale aanpak van de uitvoering van de drie transities zijn vele onderdelen van de gemeentelijke organisatie betrokken), ook met de ketenpartners is dat onontbeerlijk. De lokale overheid wordt aangesproken op haar regiefunctie, dus vele communicatielijnen lopen via de gemeente. Gemeenten dienen er derhalve voor te zorgen dat het ict-systeem up to date en adequaat is om de nieuwe taken goed te kunnen ondersteunen.

f. het voeren van een goed risicomanagement

Risicomanagement is bij gemeenten vooral de laatste jaren steeds meer in opmars. De raad vraagt in toenemende mate om een overzicht van mogelijke bedreigingen van beleidsvoornemens of te nemen maatregelen en wat er aan wordt gedaan om die risico's te voorkomen dan wel zoveel mogelijk te beperken. Dit is enerzijds ingegeven door de grote bezuinigingsopgaven van de afgelopen jaren, maar heeft anderzijds ook te maken met de omvang van de drie decentralisaties in het sociaal domein, met grote gevolgen voor de gemeentelijke verantwoordelijkheden. Het is aan te bevelen om risicomanagement een expliciet onderdeel uit te laten maken van de controlfunctie binnen de gemeente en een plek te geven in de beleidsontwikkeling en uitvoering in het sociaal domein.

g. het tijdig gereed hebben van de inkoopstrategie

Bij het inkopen van zorg door de gemeente moet er sprake zijn van een doordacht inkoopbeleid. Het inkoopbeleid is enerzijds niet gemakkelijk zo maar vorm te geven, maar anderzijds kan het inkoopbeleid het proces van inkopen zodanig structureren dat er veel geld kan worden verdiend/bespaard met behoud van het leveren van kwaliteit. Bij het inkopen van zorg dient tevens nagegaan te worden of het verstandig is om dit in intergemeentelijke samenwerking te doen, zodat schaalvoordelen en efficiency nog groter zullen zijn dan wanneer dit per afzonderlijke gemeente wordt gedaan.

Nut en noodzaak

In de nieuwe werkwijze ontstaan nieuwe sturingslijnen (zorgaanbieders, gecertificeerde instellingen, huisartsen, zorgkantoor/zorgverzekeraars, cliënten), die van invloed kunnen zijn op de inrichting van de interne organisatie en werkprocessen: de administratieve organisatie. Gemeenten dienen hierbij rekening te houden met de bestaande werkprocessen en relevante sturingsinformatie (prestaties en gegevens) die moeten worden vastgelegd in de administraties.

Afhankelijkheden

Dit thema is afhankelijk van het plan van aanpak en het beleidsplan.

Actoren

- gemeente

18g. Keteninformatie

Gemeenten en de justitiële organisaties krijgen verschillende verantwoordelijkheden bij de uitvoering van justitiële jeugdzorg: kinderscherming en jeugdreclassering. Vanuit de respectievelijke taken ontstaat een nieuwe informatiebehoefte en informatiestromen over kinderen in een kwetsbare situatie. Deze informatiestromen zijn nog niet vanzelfsprekend. Dit vereist samenwerking om te komen tot eenduidige afspraken over de informatie-uitwisseling in de keten, en in dit verband tussen het gemeentelijk en justitieel domein.

Berichtenuitwisseling via de CORV (Collectieve Opdracht Routevoorziening) maakt de uitvoeringsketen tussen de betrokken gemeentelijke partijen en justitie partijen sluitend. CORV is een infrastructurele voorziening (metaforisch een postrouteercentrum) én sectoraal knooppunt voor justitie.

Nut en noodzaak

CORV maakt het mogelijk om op een veilige manier, kostenefficiënt de juiste, actuele berichten op basis van 'need to know' te delen tussen gemeenten en justitiële uitvoeringsorganisaties.

In de Jeugdwet is opgenomen dat en welke partijen gegevens gaan uitwisselen via de CORV.

Bij ministeriële regeling zullen de berichten nader genoemd worden. Het gaat hierbij om berichten zoals:

- notificatie kinderschermingsmaatregel of reclasseringsmaatregel;
- zorgmelding politie;
- verzoek tot onderzoek (dwang) aan de Raad voor de Kinderbescherming (RvdK).

Aansluiting

De CORV zal medio 2014 beschikbaar zijn voor aansluiting door alle betrokken partijen, waaronder de landelijke uitrol binnen gemeenten. Alle partijen hebben de plicht en gelijktijdig zelf de verantwoordelijkheid om de aansluiting op de CORV én de ingebruikname van het berichtenverkeer te implementeren en te financieren.

Hoofdaspecten aansluiting:

1. *Veilige aansluiting met aflevergarantie.* Voor justitie partijen betreft dit een EBV-koppeling (Elektronisch berichtenverkeer), voor gemeenten is een koppeling vereist op basis van de landelijke standaard 'Digikoppeling Melding (ebMS)'. Dat is dezelfde koppeling die gemeenten hanteren voor onder meer de aansluiting op de landelijke voorziening WOZ (LV WOZ).
2. *Ict-inrichting.* Binnen de lokale ict-inrichting dienen de noodzakelijke aanpassingen te worden gedaan om CORV-berichten te kunnen verwerken. De te maken keuzes hierbij zijn mede afhankelijk van de lokale standaarden, zoals bestaande ict-systemen en de wensen van de lokale gebruikersorganisatie.
3. *Procesinrichting.* Naast de technische inrichting zijn ook procesvragen aan de orde: welke afdeling/functionaris gaat berichten verzenden en/of ontvangen, naar wie worden ontvangen berichten doorgestuurd en in welk dossier worden deze opgeslagen? Onder meer de handreiking JB/JR (te vinden op www.voordejeugd.nl) geeft inzicht in de samenwerkingsafspraken rondom jeugdbescherming en jeugdreclassering én daarmee de nadere inrichtingsvraagstukken voor de betrokken partijen.

Afhankelijkheden

Gezien het verplichte karakter van de CORV dienen de stappen om tot aansluiting te komen bij het ingaan van de Jeugdwet, te zijn afgerond.

Actoren

- Gemeenten
- Gecertificeerde instellingen
- AMHK's
- Raad voor de Kinderbescherming
- Politie
- Openbaar Ministerie
- Zittende Magistratuur

18h. Beleidsinformatie

Om te kunnen vaststellen of de doelen van de Jeugdwet worden gerealiseerd is het nodig gegevens te verzamelen en beleidsinformatie te genereren. Dat geldt op het niveau van gemeenten, maar ook op het niveau van het Rijk voor VWS en VenJ. Om over beleidsinformatie te kunnen beschikken wordt in de nieuwe Jeugdwet geregeld welke gegevens jeugdhulpaanbieders en gecertificeerde instellingen dienen aan te leveren en op welke wijze. Deze informatie gaat hoofdzakelijk over het gebruik van jeugdhulp en de inzet van jeugdbescherming en jeugdreclassering. Op basis van de geleverde informatie zijn gemeenten en het Rijk in staat om periodiek te benchmarken. Het Rijk op gemeentelijk niveau, gemeenten waar mogelijk op wijk niveau. Op basis van de uitkomsten van de benchmark wordt nader onderzoek verricht op een beperkt aantal opvallende zaken en in een beperkt aantal gemeenten.

In februari 2014 is besloten het CBS opdracht te geven om de beleidsinformatie te verzamelen en te ontsluiten. Dit houdt in dat jeugdhulpaanbieders en gecertificeerde instellingen een landelijk vastgestelde gegevensset aan het CBS leveren. Het CBS slaat deze gegevens op en ontsluit deze als beleidsinformatie ten behoeve van gemeenten, VWS en VenJ. Dit gebeurt in ieder geval in StatLine. Het CBS zal ook rapportages ontwikkelen en analyses uitvoeren. Het ligt in de verwachting dat de beleidsinformatie voor gemeenten meer op maat wordt gepubliceerd op waarstaatjegemeente.nl.

Nut en noodzaak

Gemeenten en het Rijk moeten over beleidsinformatie kunnen beschikken om te kunnen vaststellen of de beleidsdoelstellingen van de Jeugdwet worden gerealiseerd. Door afspraken te maken over de inhoud en definities van deze gegevens worden onnodige administratieve lasten voorkomen. Daarnaast wordt de vergelijkbaarheid en betrouwbaarheid van de beleidsinformatie vergroot.

Afhankelijkheden

Op basis van een PIA (Privacy Impact Assessment) wordt bepaald welke informatie geleverd mag worden, door wie, aan wie en op welke wijze.

De Jeugdwet en het uitvoeringsbesluit moeten zijn gepubliceerd om te kunnen vaststellen welke informatie geleverd moet worden.

Gemeenten, Rijk, jeugdhulpaanbieders en gecertificeerde instellingen moeten in overeenstemming met de Jeugdwet en de PIA afspraken maken over de te leveren data en de wijze waarop de data worden geleverd, ontvangen en opgeslagen.

Activiteiten

Gemeenten zijn zelf verantwoordelijk voor het benutten van de beleidsinformatie die landelijk beschikbaar komt. Concreet betekent dit dat gemeenten de door het CBS te publiceren beleidsinformatie zelf incorporeren in de lokale beleidscyclus.

Om er voor te zorgen dat de landelijk vastgestelde gegevens voor beleidsinformatie aan het CBS worden geleverd, worden gemeenten gevraagd dit op te nemen in de contractvoorwaarden met de aanbieders van jeugdhulp en gecertificeerde instellingen.

Het CBS dient te beschikken over een overzicht van alle aanbieders van jeugdhulp en gecertificeerde instellingen waarmee gemeenten contracten hebben gesloten. Gemeenten worden gevraagd deze informatie in de loop van 2014 te verstrekken.

Actoren

- Gemeenten
- Rijk
- Aanbieders van jeugdhulp
- Gecertificeerde instellingen
- CBS

Meer informatie

Nieuwsbericht over beleidsinformatie (feb 2014):

www.voordejeugd.nl/stelselwijziging/verantwoordelijkheid-gemeenten/beleidsinformatie2

Factsheet over beleidsinformatie:

www.voordejeugd.nl/images/pdf/factsheet/P3-Factsheet_Beleidsinformatie_02-2014.pdf

Eind maart 2014 komt een handreiking beschikbaar waarin staat aangegeven hoe gemeenten de verantwoording en het verantwoordingsproces van de werkzaamheden van aanbieders effectief kunnen inkleden.

18i. Overgangsregelingen

Een belangrijk aandachtspunt bij de decentralisatie is het borgen van de continuïteit van de kwaliteit van de zorg voor lopende ondersteuning en hulp. Hiervoor zijn overgangsmaatregelen vastgesteld en is er een overgangsbepaling opgenomen in de Jeugdwet.

Jeugdigen of ouders die vóór 1 januari 2015 (jeugd)zorg ontvangen of reeds een recht op (jeugd)zorg hadden ontvangen, blijven dit in 2015 ontvangen bij **dezelfde** aanbieder. De verwijzingen en indicatiebesluiten blijven tot een jaar na inwerkingtreding van de Jeugdwet gelden. Voor pleegzorg geldt daarbij geen einddatum en wordt tevens de voortzetting ervan bij dezelfde pleegouders gewaarborgd.

Het Rijk, VNG en IPO hebben in bestuurlijk overleg afgesproken welke stappen zijn doorlopen om continuïteit van geïndiceerde zorg te garanderen (en frictiekosten te beperken) tijdens de voorbereiding van de decentralisatie en in de eerste periode na decentralisatie. Onderdeel hiervan waren het opstellen van regionale transitiearrangementen (RTA) in alle regio's waarin afspraken gemaakt zijn over de continuïteit van zorg, behoudt van de infrastructuur en hoe zij de frictiekosten beperken. De RTA's zijn ingediend bij de Transitiecommissie Stelselherziening Jeugd (TSJ) die deze heeft beoordeeld.

De bestuurspartners (Rijk, IPO en VNG) hebben afspraken gemaakt dat gemeenten en BIZ's tot 28 februari 2014 de tijd krijgen om afspraken te maken over de continuïteit van de functies van het BIZ en de benodigde infrastructuur. Voor regio's waar géén afspraken zijn gemaakt tussen gemeenten en BIZ zal een overgangsregeling van toepassing worden. In deze overgangsregeling krijgen de BIZ's van gemeenten een budgetgarantie van minimaal 80% voor het jaar 2015 op basis van het budget van 2014. De regeling wordt opgenomen in de Invoeringswet.

Over de eenmalige gegevensoverdracht is een Privacy Impact Analyse (PIA) uitgevoerd. In deze PIA is onder andere aanbevolen om goed te kijken naar maatvoering en als het gaat om overdracht van gegevens. In de brief aan de Eerste en Tweede Kamer over de PIA eenmalige gegevensoverdracht - d.d. 13 december 2013 - is daarom vermeld dat er nog besluitvorming zal plaatsvinden over de cliëntgroepen waarvoor overdracht van gegevens noodzakelijk is. Deze besluitvorming zal in de eerste helft van 2014 plaatsvinden door Rijk, VNG en IPO.

Actoren

- Gemeenten
- Zorgaanbieders
- CIJZ, BIZ en zorgkantoren en zorgverzekeraars
- Provincies

18j. Verbinden zorg en veiligheid

Het college van Burgemeester en Wethouders is verantwoordelijk voor de uitvoering van de kinderschermingsmaatregelen, van de jeugdreclassering en van de jeugdhulp die voortvloeit uit een strafrechtelijke beslissing. Specifiek met betrekking tot deze jeugdbescherming en jeugdreclasseringsmaatregelen, maar ook met betrekking tot het vrijwillige jeugdhulpkader, is er een relatie naar de veiligheidsportefeuille van de burgemeester. De burgemeester is bijvoorbeeld verantwoordelijk voor de openbare orde en veiligheid in zijn gemeente en heeft daartoe eigen bevoegdheden.

Ook is de burgemeester het bevoegde gezag in de wet tijdelijk huisverbod en de wet BOPZ voor wat betreft de uitvoering van de IBS. Dit betekent dat de werelden van veiligheid en zorg een verbinding hebben met de bevoegdheden van de burgemeester en de wethouder jeugd/welzijn/zorg. In de huidige aanpak van veiligheidsvraagstukken, zoals de aanpak van problematische jeugdgroepen en de aanpak van veelplegers, multiprobleemgezinnen en nazorg in de veiligheidshuizen krijgen de verbindingen van veiligheid en zorg steeds meer vorm.

Burgemeesters en ambtenaren OOV (Openbare Orde en Veiligheid) vragen zich op dit moment af wat hun rol is na 1 januari 2015 is en wat zij in 2014 bij de beleidsontwikkeling en het inregelen van processen moeten doen. Het ontbreekt op dit moment aan inzicht in de relaties tussen OOV en de jeugdhulp en aan handelingsperspectief bij de burgemeester, de ambtenaar OOV en de veiligheidspartners zoals politie en OM.

Het ligt dan ook in de rede om inzichtelijk te maken waar de decentralisatie van de jeugdzorg de OOV-portefeuille van de burgemeester raakt. Met andere woorden: wat betekent de decentralisatie voor de burgemeester, de ambtenaren OOV en hun veiligheidspartners, zoals de politie of het openbaar ministerie? Tegelijkertijd lijkt het nuttig om te formuleren welke ondersteuningsbehoefte zij hebben om de zorg voor jeugd goed te organiseren en uit te voeren. Daarom zullen bijeenkomsten met gemeenten (bestuurlijk en ambtelijk) worden georganiseerd om meer inzicht te krijgen in de relaties, de verantwoordelijkheden, de mogelijkheden om werkprocessen goed in te richten.

Resultaat van de fase Organiseren van de uitvoering

18i. Meerjarig beleidskader 2015/2019

Gemeenten stellen een beleidskader op om de continuïteit van de zorg te borgen en de transformatie vorm te geven.

18j. Uitvoeringsplan 2015

Met het beleidsplan als basis wordt er een uitvoeringsplan voor 2015 opgesteld. Hierin wordt beschreven hoe de Jeugdwet in 2015 zal worden uitgevoerd, waaronder de toeleiding en inkoop van het zorgaanbod.

18k. Verordeningen en beleidsregels

Uiterlijk 31 oktober worden de verordeningen vastgesteld die op basis van het beleidsplan zijn geformuleerd. Zie ook het thema "Vaststelling beleidsregels en verordeningen" onder nummer 18.

Communicatie

Communicatie is zeer belangrijk: de burger moet weten waar hij/zij terecht kan als er iets met een kind is. Onderdelen waarin de communicatie van de gemeente moet worden georganiseerd zijn:

- Communicatie over waar de burger terecht kan
- Burgerparticipatie
- Rechtspositie cliënt/cliëntenparticipatie
- Nieuw samenspel met partnerorganisaties

Ondersteuning Transitiebureau

Er is een toolkit communicatie in ontwikkeling

Hoofdfase Verrichten

19. Verrichten: start uitvoering conform Jeugdwet

Vanaf het formele moment van het in werking treden van de Jeugdwet (1-1-2015) start de gemeentelijke verantwoordelijkheid voor de uitvoering.

Meer informatie

Alle handreikingen en factsheets die zijn genoemd in dit spoorboekje zijn te vinden op:
www.voordejeugd.nl

Andere belangrijke sites zijn:

www.vng.nl

www.gemeentevandetoekomst.nl

www.kennisnetjeugd.nl

Dit is een uitgave van het



Ministerie van Veiligheid en Justitie



Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport



Vereniging van
Nederlandse Gemeenten

www.voordejeugd.nl

Maart 2014